

SPRAVODAJCA

ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

5/2023

NOVEMBER-DECEMBER 2023

ROČ. XLI



OBSAH

- 3 EDITORIÁL
- 4 REKTORÁT INFORMUJE
- 5 NOVÁ KNIHA DUŠANA LICHNERA
- 5 TATIANA ČOREJOVÁ, LAUREÁTKOU OCENENIA SLOVENSKEJ POŠTY, A.S.
- 6 UNIZA LEGENDARY
- 9 SVETOVÝ CESTNÝ KONGRES V PRAHE – NÁVRAT NA WRC 2023
- 10 ROZHOVOR S ANDREJOM KULINOM
- 14 UNIZA NA KONFERENCII COINTT 2023
- 15 DANUBIA ADRIA SYMPOSIUM 2023 – SIÓFOK, MAĎARSKO
- 15 DEŇ KDMT 2023
- 16 SLÁVNOSTNÉ PROMÓCIE NOVÝCH DOCENTOV A PHILOSOPHIAE DOCTOROV
- 18 ZÁVEREČNÉ VYHODNOTENIE GRANTOVEJ SÚŤAŽE UNIZA – VÝZVA Č. 1/2022
- 19 BRAINWATCH
- 20 KONFERENCIA HORIZONTY ŽELEZNIČNEJ DOPRAVY 2023
- 21 FEIT OCENILA SPOLUPRACOVNÍKOV NA UNIVERZITE V CATANII
- 22 MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O LETECKEJ DOPRAVE – INAIR 2023
- 22 MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA TECHNIKA OCHRANY PROSTREDIA - TOP 2023
- 23 PRORAIL 2023
- 24 OPUSTIL NÁS TIBOR GOLJAN
- 24 STO ROKOV STARÉHO SLOVENSKA
- 25 AJ PREDNÁŠKA MÔŽE BYŤ „COOL“
- 25 KÁVA UNIZA
- 26 MIKROSKOPIA A NEDEŠTRUKTÍVNE SKÚŠANIE MATERIÁLOV 2023
- 26 OCENENIE ZA CELOŽIVOTNÝ PRÍNOS V OBLASTI KVALITY
- 27 SPÔSOBY A PRAKTICKÉ NÁSTROJE EFEKTÍVNEJ INTERAKCIE ÚČASTNÍKOV VZDELÁVACIEHO PROCESU
- 27 FHV UNIZA A OSTROH UNIVERZITA O INFORMAČNEJ A PSYCHOLOGICKEJ BEZPEČNOSTI DETÍ
- 28 ŠTUDENTSKÁ VEDECKÁ ODBORNÁ A UMELECKÁ ČINNOSŤ NA FHV UNIZA
- 28 ŠTUDENTI UČITEĽSTVA FHV UNIZA ZÍSKALI OCENENIE „ETWINNING FOR FUTURE TEACHERS“
- 29 AKADEMICKÉ MAJSTROVSTVÁ ČESKEJ REPUBLIKY V TFA 2023
- 30 ŽILINČANIA TESNE STRIEBORNÍ NA FINÁLE UNIVERZÍT 2023 VO FLORBALE
- 31 PÄŤ STOVIEK PRETEKÁROV NA BEHU 17. NOVEMBRA 2023

16 SLÁVNOSTNÉ PROMÓCIE NOVÝCH DOCENTOV A PHILOSOPHIAE DOCTOROV

Len jedenkrát v roku je venovaná dvojstránka časopisu tvárom úspešne promoványm docentom a absolventom doktorandského štúdia - philosophiae doctor. UNIZA zažilo za 70 rokov svojej existencie viac než 90 000 absolventov a absolventiek. Aj na slávnostných obradoch si pripomíname všetkých tých, ktorí prinášajú svetu nové dimenzie vedomostí a inovácií v oblastiach, ktoré formujú budúcnosť

6 UNIZA legendary

Poznáte učiteľov a zamestnancov UNIZA, ktorí zostávajú v našich myšliach „nesmrteľní“? Pri príležitosti 70. narodenín UNIZA sme požiadali zástupcov fakúlt, aby vybrali „UNIZA legendary“ ľudí nad 70 rokov a zdieľali, ideálne, tri najdôležitejšie vety o nich. Pozrite si niekoľko z nich, ešte žijúcich legiend, ktorí sú a boli počas svojho pôsobenia na UNIZA výnimoční.

10 Rozhovor s Andrejom Kulinom

Andrej Kulina stážoval v Japonsku ešte ako študent Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov (FPEDAS UNIZA). V roku 2010 založil Japonsko-slovenskú konzultačnú spoločnosť na pomoc zahraničným investorom. Pomáhal zakladať spoločnosť AOKI SEIKI Group, v ktorej pôsobí ako riaditeľ od roku 2015. Za jeho dlhoročný prínos pri prehĺbovaní priateľstva, vzájomných vzťahov a výmen na poli ekonomickej spolupráce medzi Japonskom a Slovenskou republikou mu bola udelená 16. Cena veľvyslanca Japonska.





Vydáva:

Žilinská univerzita v Žiline

Redakcia:

výkonná redaktorka:

Mgr. Adriana Valentovičová,

foto: Cyril Králik,

grafika: Mgr. Andrej Kurečka,

predseda redakčnej rady:

prof. Ing. Jozef Ristvej, PhD., prorektor UNIZA.

Členovia redakčnej rady:

FPEDAS: doc. Ing. Jarmila Sosedová, PhD.,

SjF: prof. Ing. Eva Tillová, PhD.,

FEIT: doc. PaedDr. Peter Hockicko, PhD.,

SvF: Ing. Petra Bujňáková, PhD.,

FBI: Mgr. Valéria Moricová, PhD.,

FRI: doc. Mgr. Jakub Soviár, PhD.,

FHV: PhDr. Slavka Pitoňáková, PhD.,

Rektorát: Mgr. Adriana Valentovičová,

ÚTV: PaedDr. Ľudmila Malachová,

ÚCV: Ing. Martina Kardošová.

Foto na obálke:

Mgr. Kristína Schmiesterová: Vianoce na UNIZA

Príspevky posielajte na:

e-mail: spravodajca@uniza.sk

Uzávierka nasledujúceho čísla je

9. februára 2024

Vychádza ako dvojmesačník (okrem
prázdnin). **Nepredajné!**

Vyšlo: December 2023

Tlač:

EDIS-vydavateľstvo UNIZA

Registrácia MK SR EV 4394/11

ISSN 1339-4134

**Redakcia si vyhradzuje právo
na úpravu rukopisov.**

Adresa vydavateľa: Univerzitná 8215/1,
010 26 Žilina, IČO: 00397563



ČÍTAJTE AJ ONLINE

EDITORIÁL



Branislav Hadzima

predseda Akademického senátu UNIZA

Vážené dámy, vážení páni, študentky, študenti, kolegyne, kolegovia.

Rok 2023 bol pre našu Alma Mater významným rokom, keď sme spoločne oslávili 70. výročie založenia našej univerzity. Blíži sa koniec roka, ktorý bol pracovne a osobne pre mnohých z nás úspešný, pre mnohých z nás náročný. Ale aj preto chvíle úspechu ako aj menších radostí, prežívame na našej univerzite spolu, aby sme si spoločne užili časy radostné a v tých menej radostných pomohli tým, ktorým sa darilo trochu menej.

Úspechy vo forme ocenení na medzinárodných podujatiach našich vedeckých a pedagogických zamestnancov, študentiek a študentov, medializované úspechy príspevkov našej univerzity do diania v spoločnosti, do oblasti bezpečnosti moderných technológií, množstvo úspešne vyriešených projektov, ale aj úspechy na poli základného výskumu vo forme významných špičkových publikácií s medzinárodným ohlasom nie sú len úspechom samotných ocenených, riešiteľských a autorských tímov, ale mnohých ďalších dám a pánov, ktorí svojou troškou dopomohli k úspechu. Všetkých, ktorí priamo alebo nepriamo zabezpečujú život na Žilinskej univerzite v Žiline. Aj preto patríme k top vysokým školám na Slovensku,

aj preto sme v prestížnom rebríčku The World University Rankings na prvých miestach spomedzi slovenských univerzít vo viacerých oblastiach.

V roku 2023 sme zvládli záver náročného procesu zavedenia vnútorného systému kvality. V týchto dňoch prebieha proces akreditácie. Som presvedčený, že každý z nás do tohto procesu prispel maximálnou dávkou svojej energie a skúseností. Aký bude výsledok? Myslím si, že pri kvalite našich pedagógov a pedagogičiek, študentov a študentiek môžeme očakávať potvrdenie, že sme vysokou školou, univerzitou, ktorá má schopnosť tvoriť, sama si nastavovať prísne pravidlá, sama sa pozrieť do svojho vnútra a zdokonaľovať sa, aby UNIZA bola pre svoje okolie vždy prínosom.

Aj tento rok sme pokračovali v modernizovaní budov, športovísk, vzdelávacích priestorov a infraštruktúry laboratórií. Prostredie pre prácu a štúdium na UNIZA je jedno z najlepších aj v európskom meradle.

Žilinská univerzita v Žiline vstúpi sedemdesiaty prvý raz do vianočného obdobia. Všetkým vám, ktorí ju tvoríte by som chcel zo srdca popriať veľa pokoja, súdržnosti, lásky a najmä zdravia. Nech sa posledné dni pred príchodom Vianoc čas spomalí a budeme si môcť vychutnať obdobie ticha a pokoja v spoločnosti svojich najbližších.

Do roku 2024 vám chcem popriať veľa osobných a pracovných úspechov. Študentkám a študentom skvelých učiteľov a učitelky. Vedkyniam a vedcom výborné vedecké tímy a špičkové laboratória. Pedagógom a pedagogičkám zanietenných študentov a študentky. Všetkým, ktorí tvoria, slobodné a inšpiratívne prostredie pre svoju prácu a štúdium, silu konštruktívne polemizovať v rámci zákonov prírody a tým sa posúvať k novým hraniciam poznania. Všetkým, ktorí nám pomáhate byť univerzitou, veľa vzájomnej úcty a uznania. Aby sme si aj na konci toho nadchádzajúceho roka s radosťou povedali: „Sme hrdí, že sme Žilinská univerzita v Žiline!“.



VIANOCE NA UNIZA

Súčasťou podujatia Vianoce na UNIZA bol obľúbený vianočný trh, živá hudba FS Stavbár a V8 band. Nechýbalo ani planetárium, vianočný punč a kapustnica. Podujatie malo aj charitatívny charakter formou projektov: Zbierka ponožiek pre klientov Domu charity sv. Vincenta v Žiline ÚPeCe, Žilinský psí útulok, maľované vianočné pohľadnice od detí umeleckých škôl v projekte Priatelia Stonožky pre zdravotnícke oddelenia FNsP v Žiline.

Novinkou tohtoročných VIANOC na UNIZA bol projekt našich iniciatívnych študentov "Univerzitné stromčeky prání". Z vianočného stromčeka ste mali možnosť vytiahnuť ozdôbku s konkrétnym práním, ktoré sa mohlo splniť a priniesť ako darček na odborné miesto. ●

VÍŤAZI NÁRODNEJ SÚŤAŽE ETWINNING 2023

Viete, čo je hlavnou myšlienkou eTwinningu – najzaujímavejšej vzdelávacej komunity v Európe? A prečo na Národnej súťaži eTwinning 2023 vyhlásili víťazov najlepších medzinárodných projektov z materských, základných a stredných škôl? Poznáte školy s národným certifikátom kvality eTwinning?

Môžete si byť istí, že v nich nájdete šikovných učiteľov a žiakov, ktorí sa učia zábavnou a inovatívnou formou. Zažiť medzinárodnú spoluprácu je hlavná myšlienka eTwinningu. eTwinning pôsobí na UNIZA už 18. rok a jeho význam zásadne a pozitívne ovplyvňuje všetky školy a ľudí zapojených v programe. Koncom novembra sa v Žiline zišli učitelia z rôznych kútov Slovenska, aby si prevzali ocenenia, ktoré získali zo 63 prihlásených projektov. ●



SLOVENSKÁ AKREDITAČNÁ AGENTÚRA PRE VYSOKÉ ŠKOLSTVO NA UNIZA

Pracovná skupina Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo (SAAVŠ) posudzovala od 27. 11. do 5. 12. súlad vnútorného systému zabezpečovania kvality vzdelávania na UNIZA so štandardmi SAAVŠ. Vedenie univerzity prezentovalo univerzitný vnútorný systém kvality a informačné systémy, ktoré zefektívňujú prácu v ňom. Členovia pracovnej skupiny sa stretli s garantmi študijných programov a odborov habilitačného konania a inauguračného konania, na jednotlivých fakultách so zástupcami študentov, učiteľkami a učiteľmi i zástupcami praxe. Pracovná skupina si taktiež pozrela učebné priestory, laboratóriá a univerzitné pracoviská vrátane knižnice, ubytovacích a stravovacích zariadení, športovísk a oddychových zón pre študentov. ●

NOVÁ KNIHA DUŠANA LICHNERA: "CEZ TUNELY VEĽKEJ FATRY" NA ŽILINSKEJ UNIVERZITE

TEXT ADRIANA VALENTOVIČOVÁ, OMVAM UNIZA FOTO CYRIL KRÁLIK

V stredu 22. novembra sa vo vstupnej hale Žilinskej univerzity v Žiline (UNIZA) uskutočnilo slávnostné predstavenie novej knihy "Cez tunely Veľkej Fatry: Pohľad do histórie výstavby a prevádzky železničnej trate Banská Bystrica – odbočka Dolná Štubňa". Autorom je Ing. Dušan Lichner, CSc., renomovaný autor a odborník na železničnú dopravu.

Železničná trať Banská Bystrica – odbočka Dolná Štubňa je jedinečným dokladom stavebného majstrovstva našich predkov. Postavili ju v neuveriteľne krátkom čase od roku 1936 do roku 1940. „Treba pamätať aj na históriu a skutočné fakty. Niekedy sú zarážajúce. Keď si pozriete túto krásnu knihu a vidíte, ako sa pred desiatkami rokov dokázalo stavať, akou rýchlosťou a v akej kvalite, tak pomaly prestávate veriť, že sme v 21. storočí,“ povedal rektor UNIZA Ján Čelko a poďakoval všetkým, ktorí sa podieľali na jej príprave.

Knihu pokrstili rektor UNIZA Ján Čelko, riaditeľka univerzitného vydavateľstva EDIS Alena Micháľková, recenzenti Eva Nedeliaková z Katedry železničnej dopravy Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov (KŽD FPEDAS UNIZA) a Libor Ižvolt z Katedry železničného staviteľstva a traťového hospodárstva Stavebnej fakulty UNIZA.

Najnovšia kniha Dušana Lichnera je nielen dôkladným prieskumom histórie železničnej trate, ale aj fascinujúcim pohľadom do zákutí Veľkej Fatry. Železničná trať s dĺžkou 12 km sa tiahne cez 22 tunelov a 112 mostov, viaduktov a priepustov. Prekonáva horské údolia a odvážne skonštruované viadukty. Najdlhší Čremošiansky tunel – dodnes najdlhší železničný tunel na Slovensku – a unikátny viadukt Na vode boli vyhlásené za národné kultúrne pamiatky. Dušan Lichner podáva v knihe podrobný pohľad na výstavbu a prevádzku železničnej trate, infraštruktúru a dopravný systém, ktorý spája Banskú Bystricu s odbočkou Dolná Štubňa. Knihu dopĺňajú aj vizuálne atraktívne historické fotografie a dokumenty. Jeho najnovšie dielo je výsledkom 30-ročného zberu materiálov. Kniha Cez tunely Veľkej Fatry je dostupná v predajniach a e-shope vydavateľstva EDIS na UNIZA a vo vybraných kníhkupectvách. Dušan Lichner pôsobil na KŽD FPEDAS UNIZA. V súčasnosti sa venuje zberu a spracovaniu informácií a fotodokumentov o histórii vybraných železničných tratí na Slovensku. Je vášnivým zberateľom cestovných lístkov, preukážok a nariadení v železničnej doprave. Svoje obsiahle poznatky a obrazové dokumenty zverejnil vo viacerých knižných publikáciách ako napríklad Cestovné lístky, prosím..., To bola naša Korytnička, Elektrickou ku prameňom zdravia. ●

lezničnej trate, infraštruktúru a dopravný systém, ktorý spája Banskú Bystricu s odbočkou Dolná Štubňa. Knihu dopĺňajú aj vizuálne atraktívne historické fotografie a dokumenty. Jeho najnovšie dielo je výsledkom 30-ročného zberu materiálov. Kniha Cez tunely Veľkej Fatry je dostupná v predajniach a e-shope vydavateľstva EDIS na UNIZA a vo vybraných kníhkupectvách. Dušan Lichner pôsobil na KŽD FPEDAS UNIZA. V súčasnosti sa venuje zberu a spracovaniu informácií a fotodokumentov o histórii vybraných železničných tratí na Slovensku. Je vášnivým zberateľom cestovných lístkov, preukážok a nariadení v železničnej doprave. Svoje obsiahle poznatky a obrazové dokumenty zverejnil vo viacerých knižných publikáciách ako napríklad Cestovné lístky, prosím..., To bola naša Korytnička, Elektrickou ku prameňom zdravia. ●

DR. H. C. PROF. ING. TATIANA ČOREJOVÁ, PHD., LAUREÁTKOU OCENENIA SLOVENSKEJ POŠTY, A. S.

TEXT A FOTO RADOVAN MADLEŇÁK, FPEDAS UNIZA

Pri príležitosti Svetového dňa pošty a zároveň 30. výročia samostatnej existencie Slovenskej pošty sa vo štvrtok 16. novembra konal v Divadle Nová scéna v Bratislave slávnostný gala večer, na ktorom boli ocenení najlepší zamestnanci Slovenskej pošty, a. s. za rok 2022. Zároveň boli udelené ocenenia osobnostiam, ktoré sa významným spôsobom zaslúžili o rozvoj poštových služieb. Medzi ocenenými v kategórii „Legendy Slovenskej pošty“ bola aj

Dr. h. c. prof. Ing. Tatiana Čorejová, PhD., z Katedry spojov FPEDAS. Toto ocenenie je uznaním jej dlhoročnej odbornej, vedeckovýskumnej a pedagogickej činnosti v oblasti ekonomiky spojov, poštových technológií a služieb. Je to zároveň aj ocenenie dlhoročnej spolupráce so Slovenskou poštou, a. s., ktorá je významným zamestnávateľom absolventov študijných programov zabezpečovaných katedrou spojov. Srdečne jej k tomuto oceneniu blahoželáme. ●



UNIZA LEGENDARY

TEXT REDAKCIA
FOTO ARCHÍV UNIZA

Pri príležitosti 70. narodenín UNIZA sme požiadali zástupcov fakúlt, aby vybrali „UNIZA legendary“ ľudí nad 70 rokov a zdieľali, ideálne, tri najdôležitejšie vety o nich. Pozrite si niekoľko z nich, ešte žijúcich legend, ktoré sú a boli počas svojho pôsobenia na UNIZA výnimočné.



Emeritný profesor Štefan Cisko je významný odborník v oblasti ekonómie a manažmentu. Celú svoju profesijnú kariéru strávil na našej alma mater, a to od vedeckej aspirantúry až po profesúru v roku 2000. Je nestorom ekonomiky na VŠD, VŠDS, resp. UNIZA, v roku 2000 založil Katedru ekonomiky na FPEDAS a bol dlhodobo jej vedúcim. Úspešne sa mu podarilo akreditovať všetky tri stupne štúdií, habilitácie a inaugurácie v odbore ekonomika a manažment podniku.



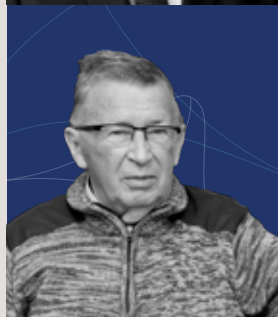
Prof. Marián Šulgan po ukončení štúdií na VŠD v Žiline nastúpil do Výskumného ústavu dopravného v Žiline. Už v 90-tych rokoch 20. storočia začal externe pôsobiť na Žilinskej univerzite. Od roku 2008 pôsobil na katedre vodnej dopravy ako zástupca vedúcej katedry a garant študijného programu „vodná doprava“. Vo svojej vedeckovýskumnej i pedagogickej činnosti sa venoval problematike intermodálnej dopravy, tovaroznalectva, manipulácie s materiálom a logistiky.



Doc. Pavel Žarnay po ukončení štúdií na Fakulte strojníckej a elektrotechnickej VŠD v Žiline nastúpil do Výskumného ústavu dopravného v Žiline. Na Žilinskej univerzite pracoval v období rokov 1990 až 2016. V rokoch 1991 – 2007 pôsobil vo funkcii vedúceho katedry vodnej dopravy. Vo svojej pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti sa venoval problematike elektrického vybavenia plavidiel, informatizácie vodnej dopravy a prevádzky vodných ciest a prístavov.



Prof. Milan Dado je bývalý rektor UNIZA (1996-2002), osobnosť medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce, zakladateľ vzdelávania a výskumu v oblasti optických komunikačných systémov a sietí na UNIZA. Bol súčasťou významných medzinárodných projektov: projekt EUA - riadenie kvality výskumu; 6.RP – ISTEC 2 (Spolupráca Európa - Kanada v oblasti technológií pre informačnú spoločnosť) a „RIS Žilinského regiónu, 7RP „Research Driven Region“ a ERA Chair – ERAdate – pre oblasť Inteligentných dopravných systémov. Bol prezidentom Slovenskej rektorskej konferencie, prorektorom pre rozvoj, vedúcim katedry telekomunikácií a dekanom FEIT UNIZA. Pôsobí na Katedre multimédií a informačno-komunikačných technológií FEIT UNIZA.



Emeritný profesor Branislav Dobrucký je špičkový odborník v oblasti výkonovej elektroniky a expert v publikačnej činnosti. Na UNIZA prišiel po 20 rokoch praxe v Elektrotechnickom výskumnom a vývojovom ústave EVPÚ v Novej Dubnici. Riešil štátne úlohy, zaviedol nové technológie vo výučbe a pripravil študijný program autotronika. Skúsenosti získaval z EÚ projektov na mnohých európskych univerzitách, ako napríklad v Londýne, Katánii a Helsinkách. Hrával na Čajoch o piatej v ZK Slovena ako gitarista v hudobnej skupine VŠD. Aktívne lyžuje a naďalej pôsobí na Katedre mechatroniky a elektroniky FEIT UNIZA.



Prof. Juraj Altus sa celý svoj profesionálny život venoval elektroenergetike a zaslúžil sa podstatnou mierou o vznik a etablovanie študijných programov zameraných na elektroenergetiku na Fakulte elektrotechniky a informačných technológií Žilinskej univerzity v Žiline. Počas svojho pedagogického pôsobenia vychoval veľké množstvo absolventov, ktorí v súčasnosti zastávajú kľúčové posty u prevádzkovateľa prenosovej sústavy SR ako aj u prevádzkovateľov distribučných sústav v SR. Reprezentoval UNIZA v rôznych národných inštitúciách a SR v rôznych medzinárodných projektoch.



Emeritný profesor. Otakar Bokůvka sa viac než 50 rokov venuje vedeckovýskumnej činnosti v odbore materiálového inžinierstva, úžitkovým vlastnostiam materiálov a degradačným procesom. Získal množstvo zahraničných ocenení, je špičkovým odborníkom, pedagógom, vedcom (Hirschov index: WoS-11, Scopus-13). Založil medzinárodnú vedeckú školu v oblasti hodnotenia degradačných únavových procesov. Je milovníkom vysokohorskej turistiky a súčasťou kolektívu na Strojníckej fakulte a vo Výskumnom centre UNIZA.



Prof. Peter Palček pôsobí na Strojníckej fakulte od roku 1974. V oblasti vzdelávania sa venuje Vnútornej stavbe materiálov, Materiálovým charakteristikám, Materiálom pre biomedicínske inžinierstvo a Medzným stavom materiálov. Vo vedeckej oblasti sa venuje hodnoteniu lomov, únave materiálov, vnútornému tlmeniu a degradačným procesom materiálov. Vybudoval laboratórium elektrónovej mikroskopie, spektroskopie a po prof. Antonovi Puškárovi prevzal a modernizoval laboratórium vnútorného tlmenia. Prispel k rozšíreniu poznatkov z oblasti fraktografického hodnotenia silových a únavových lomov kovových materiálov a tiež vplyvu štruktúry materiálov na ich úžitkové vlastnosti.



Prof. Milan Malcho pôsobí na Strojníckej fakulte od roku 1975. Vyučoval predmety ako Aplikovaná mechanika tekutín, Termomechanika, Prenos tepla a hmoty a Alternatívne zdroje energie. Vo vedecko-výskumnej činnosti pracoval v oblasti vizualizačných a numerických metód pre prúdenie plynov a od r. 1990 v oblasti druhotných energetických zdrojov, najmä spätného získavania tepla zo spalín a z priemyselne znečistených prúdiacich plynov pri vetraní priemyselných hál. Od r. 1993 viedol Oddelenie tepelnej techniky na KTHS a v rokoch 1997-2006 a 2014-2020 Katedru energetikkej techniky. V rokoch 2006-2014 bol prorektorom pre rozvoj na Žilinskej univerzite v Žiline.



Prof. Ján Salaj na VŠDS nastúpil v roku 1985 z priemyselnej praxe, kde pracoval ako vedúci konštruktér. Popri svojej vedeckej a pedagogickej činnosti zameranej na oblasť obrábania ťažkoobrábateľných titánových a niklových zliatin zastával 20 rokov funkciu tajomníka Strojníckej fakulty, predtým pôsobil ako tajomník Katedry obrábania a ložiskovej výroby. Jeho pedagogická a vedecká práca bola zameraná na konštrukciu pomocných dielenských zariadení predovšetkým z pohľadu náradia. Známe sú jeho práce zamerané na obrábateľnosť niklových ťažkoobrábateľných zliatin.



Prof. Jaroslav Nenadál ukončil vysokoškolské štúdium na VŠD v Žiline v roku 1970. Na Žilinskej univerzite pôsobil v rokoch 1974-1992. V rokoch 1990-1992 vykonával funkciu vedúceho Katedry priemyslového inžinierstva. Špecializoval sa hlavne na problematiku zabezpečovania a riadenia kvality, systémy manažérstva kvality a TQM. Za jeho vedenia bola akreditovaná Katedra priemyslového inžinierstva a nastalo obdobie nového profilovania absolventov.



Doc. Stanislav Turek sa od nástupu na vysokú školu zameral na oblasť metrológie v strojárskovej výrobe. Okrem svojho vedeckého a pedagogického pôsobenia zastával funkciu prodekanu pre pedagogickú činnosť a súčasne funkciu vedúceho katedry. Postupne budoval laboratórne priestory pre metrológiu, kde rozvíjal a prakticky aplikoval konštrukcie meracích zariadení pre metrológiu, hlavne v ložiskovej výrobe. V danej oblasti sú známe jeho práce aplikované v priemyselnej praxi, predovšetkým v ložiskovej výrobe a tiež práce zamerané na geometrickú presnosť strojárskych produktov.



Prof. Miroslav Zafka ukončil vysokoškolské štúdium na SVŠT v Bratislave v roku 1952. Na Žilinskej univerzite pôsobil v rokoch 1964 – 1993. Profesijsne sa venoval hlavne problematike spoľahlivosti systémov v zabezpečovacej technike a oblasťami organizácie práce. V roku 1968 bol pri vzniku Katedry inžinierstva strojárskovej výroby. Za jeho vedenia (1968–1980) sa vytváral profil katedry a študijného zamerania priemyslové inžinierstvo. V rokoch 1970 – 1990 vykonával funkciu dekana Strojníckej a elektrotechnickej fakulty VŠD a VŠDS.



Doc. Stanislav Kmet' ukončil vysokoškolské štúdium na VŠD v Žiline. Na Žilinskej univerzite pôsobil od roku 1972. Zaoberal sa hlavne oblasťou komplexného manažmentu kvality a elektrotechnológiou. V rokoch 1980–1990 viedol Katedru riadenia technologických procesov. Rozvoj priemyselného inžinierstva smeroval k automatizácii technologických procesov a v čase jeho pôsobenia vznikol študijný odbor automatizované systémy riadenia technologických procesov.



Doc. Stanislav Palúch ako vynikajúci matematik viedol 22 rokov Katedru matematických metód. Venuje sa modelovaniu a optimalizácii dopravných systémov, najmä liniek autobusovej mestskej a prímestskej dopravy. Na Katedre matematických metód a operačnej analýzy Fakulty riadenia a informatiky vybudoval vlastnú vedeckú školu a bol riešiteľom viacerých významných projektov.



Emeritný profesor Martin Klimo pôsobí na Žilinskej univerzite v Žiline od roku 1973. V rokoch 1991 až 2001 bol predsedom AS FRI UNIZA, v rokoch 1993–2010 bol vedúcim KIS FRI. Prispel k vzniku viacerých študijných programov a odborov na fakulte, ktorých bol aj garantom. Boli to študijné programy aplikované sieťové inžinierstvo, informačné systémy, informatika a aplikovaná informatika. Vo vedeckej činnosti sa prof. Klimo celoživotne venoval hlavne oblasti kvality prenosu reči paketovými sieťami, syntéze reči, rozpoznávaní reči a fuzzy počítačom na báze memristorov.



Doc. Anton Lauček je renomovaný slovenský spisovateľ, prozaik a vysokoškolský pedagóg. Prekvitá optimizmom a vtipom, ktorý sa ľuďom na univerzite dostal pod kožu. Jeho krédo je: Úsmev je svetlo v duši, ktoré prezrádza, že srdce je doma. Ak máte hoc najhorší deň, jeho nákazlivý, úprimný a nenútený vtip vám ihneď zlepši náladu. Značka: IBA TAK (názov jeho legendárnej knihy venujúcej sa našej univerzite).

SVETOVÝ CESTNÝ KONGRES V PRAHE – NÁVRAT NA WRC 2023

TEXT **MARCELA BARČÁKOVÁ**, OMVAM UNIZA FOTO **ARCHÍV UNIZA**

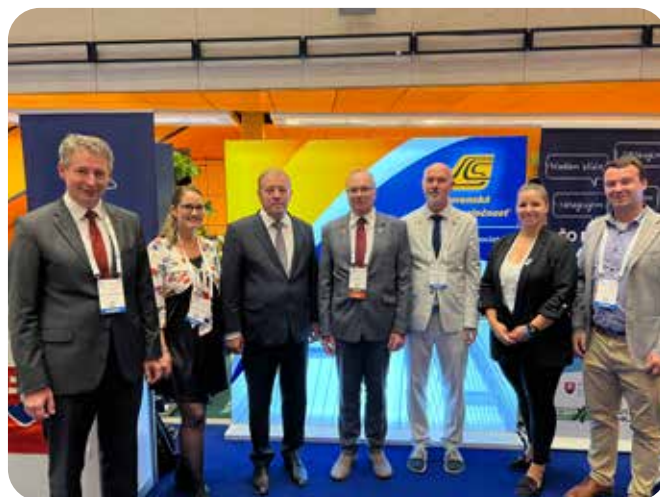
Začiatkom októbra bola delegácia z UNIZA pod vedením pána rektora Čelka prítomná na XXVII. Svetovom cestnom kongrese (World Road Congress, WRC) v Prahe. Svetový kongres sa koná každé 4 roky na inom kontinente sveta a do strednej Európy sa vrátil po takmer 50 rokoch. Medzi jeho tohtoročné hlavné témy patrili: správa ciest, mobilita, odolná infraštruktúra, a bezpečnosť a udržateľnosť. UNIZA využila blízkosť konania kongresu a v početnejšej delegácii sa venovala hneď niekoľkým aktivitám vrátane zaujímavých prezentácií a prednášok. Projekt predného brzďového svetla vzbudil záujem zahraničia a neunikol ani pozornosti Pavla Lančariča, ministra dopravy a výstavby SR.



Počas rušných dní na WRC prebiehali taktiež rokovania s partnermi z konzorcia PIONEER, rokovanie s predstaviteľmi Univerzity Gustáva Eiffela a partnermi UNIZA v Prahe. Nechýbali ani stretnutia k príprave podkladov projektu Európskych univerzít v rámci pripravovanej výzvy Erasmus+: Európske univerzity. Diskutovalo sa aj o možnostiach prepojenia štúdia v rámci dopravy, súčasných trendoch a rozvoji dopravy. Prezentácia našej univerzity na kongrese WRC 2023 je dôležitou súčasťou internacio-



nalizácie UNIZA a budovania jej dobrého mena vo svete. Budovanie partnerstva v rámci konzorcia PIONEER je zároveň jedným z hlavných cieľov aj v rámci Dlhodobého zámeru UNIZA. ●



NOVÉ VEDECKÉ KVALIFIKAČNÉ STUPNE IIA

TEXT **JANKA MACUROVÁ**, ODDELENIE PRE VEDU A VÝSKUM

Oddelenie pre vedu a výskum Rektoriátu UNIZA oznamuje, že Komisia Slovenskej akadémie vied pre posudzovanie vedeckej kvalifikácie zamestnancov dňa 8. novembra 2023 priznala vedecký kvalifikačný stupeň IIA:

Ing. Pavlovi Belánymu, PhD., z Výskumného centra UNIZA,
doc. Ing. Dušanovi Jandačkovi, PhD., zo Stavebnej fakulty UNIZA,
Mgr. Zuzane Kompišovej Ballovej, PhD., z Výskumného ústavu vysokohorskej biológie UNIZA.

K získaným titulom a stupňom srdečne blahoželáme. ●



SPOLOČENSKÉ UZNANIE JE VÄČŠÍM ÚSPECHOM NEŽ PENIAZE

TEXT ADRIANA VALENTOVIČOVÁ FOTO ARCHÍV ANDREJA KULINU

Andrej Kulina stážoval v Japonsku ešte ako študent Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov (FPEDAS UNIZA). V roku 1999 sa zúčastnil na výmennom študijnom programe. V japonskej strojárkej firme Utsunomija Seiki spoznával japonskú firemnú kultúru a podnikateľské prostredie. Tento život meniaci program naštartoval jeho ďalšie kariérne poslanie. Po návrate na Slovensko sa aktívne angažoval v propagácii Japonska a japonských spoločností v SR. V roku 2010 založil Japonsko-slovenskú konzultačnú spoločnosť na pomoc zahraničným investorom. Pomáhal zakladať spoločnosť AOKI SEIKI Group, v ktorej pôsobí ako riaditeľ od roku 2015. Za jeho dlhoročný prínos pri prehlbovaní priateľstva, vzájomných vzťahov a výmen na poli ekonomickej spolupráce medzi Japonskom a Slovenskou republikou mu bola udelená 16. Cena veľvyslanca Japonska.

• **Viac ako desať rokov prepájate kultúry a ekonomiky rozličných krajín. Z malej japonskej pobočky na Slovensku sa vám podarilo vybudovať silnú pobočku. Čo je základom tohto úspechu a čo bola najväčšia výzva, ktorú ste museli zvládnuť?**

Najväčšou výzvou nebolo riešenie technických či ekonomických záležitostí, ale premostenie kultúr. S majiteľmi japonských spoločností sme po sebe veľakrát až kričali. Do Japonska som šiel asi štyrikrát s tým, že je to moja posledná cesta. Buď ma vyhodí, lebo som najmladší, pobočka je tiež najmladšia

a zároveň sme mimo japonského trhu. Japonským prezidentom spoločností sa nehovorí nie, toto neurobím, presadzovanie názorov tiež nie je prístupné. Nejakým spôsobom sa im však podarilo pokoriť vlastnú hrdosť a nechali nás pracovať. Dnes naša produktivita práce presahuje produktivitu všetkých pobočiek a nechodia k nám žiadni technologovia z Japonska. Pôvodne sme ich tu mali mať minimálne troch.

• **Zafungovala medzi vami chémia, roky spolupráce a silná dôvera? Alebo bolo za tým aj niečo iné?**

Japonci neveria na náhody. Získal som dôveru honorárneho konzula Eiichi Ishikawa, s ktorým som sa stretol už počas mojej prvej návštevy krajiny. Jeho odporúčania urobili zo mňa dôveryhodnú osobu. Pán Ishikawa ma toho veľa naučil o podnikaní, japonskej kultúre, vnímaní prostredia a o tom, aké je dôležité rešpektovať svojich priateľov a spolupracovníkov.

Tento rok som dostal aj Cenu veľvyslanca Japonska za prehlbovanie vzájomného priateľstva a porozumenia medzi Slovenskom a Japonskom. Veľmi si túto cenu vážim. Ešte ako študent som sníval, že sa raz dostanem do Japonska.

Teraz som dostal takéto vzácne ocenenie. Som rád, že môžem aspoň troškou prispieť k lepším vzťahom medzi týmito krásnymi krajinami.

• **Počas prezidentskej návštevy v Japonsku v roku 2012 ste boli súčasťou delegácie podnikateľov, ktorí prezidenta Gašparoviča sprevádzali. Podpísali ste tu memorandum o porozumení s japonskou spoločnosťou AOKI SEIKI Group. S pánom prezidentom udržujete vzťahy aj naďalej.**

Len čo som bližšie spoznal pána prezidenta Gašparoviča, zistil som, že je to niekto úplne iný než ten, ktorého médiá opisujú skreslene. Keď sme nabrali letovú výšku smer Japonsko, osobne za každým prišiel, zoznamoval nás a prepájal vzájomne ľudí. Podobne, keď sme sa vrátili na Slovensko, pozval nás do svojej prezidentskej kancelárie. Nie vždy je človek taký, ako sa možno javí alebo ako ho niekto vykresľuje. S pánom prezidentom sa stretávame, na 10. výročie firmy v Dubnici nad Váhom prišiel, lebo to sľúbil. Nepotreboval nič potvrdzovať. Stál medzi ľuďmi a rozprával

Japonci si cisársku rodinu veľmi vážia. Keď šiel cisár na chatu, tak na takmer 200 km trase na neho čakali ľudia, len aby ho videli, zamávali mu z cesty a potešili sa. Rozhovor s princeznou som neplánoval, bola to šťastná náhoda. Túžil som sa s ňou odfotiť a ako som tak za ňou chvíľku stál a dostal sa cez skupinu asi ôsmich jej blízkych ľudí, zrazu sa otočila a začala sa so mnou rozprávať. Všimli si to všetci novinári a veľmi sa zaujímali, kto som, prečo sa s ňou rozprávam, či som súčasťou programu. Bolo to milé a zábavné zároveň. Na stretnutie s princom Slnkom ma pozval pán prezident. Bolo to vzácne stretnutie, veľmi si to vážim o to viac, že ide o skutočne významné a silné osobnosti. Z ich slov, príhovorov a prítomnosti ide niečo veľmi silné, emotívne a krásne. Pre Japoncov sú ako božstvo.

• **Z krajiny vychádzajúceho slnka ste si priniesli aj optimistický pohľad na život. Spoluprácu s touto tretou najsilnejšou ekonomikou na svete bude mať na starosti nová vláda. Ako vidíte budúcnosť japonsko-slovenského podnikania?**



la, musíme prijímať tvrdšie rozhodnutia a dbať na ich dodržiavanie. Bol by som potom prvý, ktorý by ich dodržiaval a rešpektoval. Vidím v tom paralelu so štátom. Toto sú základné pravidlá, ktoré by mali platiť na všetkých úrovniach, bez ohľadu na to, či ide o riadenie štátu alebo firmy. Uskutočňovať sa však dajú len postupne, netreba očakávať veľké zmeny a obraty o 180 stupňov.

• **Na Slovensku je pomerne málo japonských firiem.**

Japonci sú féroví a veľmi inteligentní, majú vyspelú kultúru a príjemné pracovné prostredie. Sú podobní Nemcom, veľmi precízni a dôrazní. Možno im finálne rozhodnutie dlho trvá, ale ak ho už raz vytvorí, dodržiavajú ho na sto percent a platí naozaj dlho. Škoda, že na Slovensku nepôsobí viac takýchto firiem. Vždy rád podporím japonskú spoločnosť, ktorá bude mať záujem prísť do Európy alebo na Slovensko.

• **Obchodná politika japonských firiem je založená na stopercentnej kvalite. Na firemnej kultúre tiež veľmi záleží. Vo výrobnom závode v Japonsku ste pracovne pôsobili na každom oddelení. Akými top pravidlami sa riadia japonské firmy, keď sa rozhodujú o vstupe na slovenský trh?**

Stretol som sa aj so situáciou, keď firma nepredala stroj firme, ktorá pracuje len v jednozmernej prevádzke. Alebo ho nepredá firme, ktorá nie je úspešná. V trojzmennej prevádzke si stroj na seba zarobí a investícia doň sa vráti najneskôr do troch rokov. Stroj je spoľahlivý, zákazník je spokojný a objedná si ďalší



sa s nimi ako normálny človek, ktorý má svoje názory a myšlienky.

• **Memorandum o porozumení sa podpísalo na slávnostnej recepcii v Tokiu, kde ste neunikli pozornosti japonských médií. Zhovárali ste sa s princeznou. S ďalším členom z cisárovej rodiny, princom Slnkom, vám to opäť vyšlo o štyri roky neskôr na Slovensku. Pre Japonca by boli tieto stretnutia skôr zázrakom alebo splneným snom.**

Naučil som sa na veci pozerieť pozitívne. Veľmi sa mi páči úvaha, že aj keď je búrka alebo zamračené, tak nad oblakmi vždy svieti slnko. Na veci sa treba pozrieť s nadhľadom a povzniesť sa. Som presvedčený, že na Slovensku ideme stále v rámci spoločnej Európy a nastaveného štandardu, ktorý sa nebude veľmi meniť. Akurát nemáme šťastie na politikov a vedenie, ktoré veľa krát nerobí dobré rozhodnutia. Keď vie niekto riadiť firmu, neznamená to, že vie riadiť štát. Keď chcem, aby firma prosperova-

stroj. Zároveň platí, že nevyrábajú pre zbrojársky priemysel ani jednu súčiastku či komponent.

• Na stanici v Tokiu sa presúva milión ľudí „potichu“. Ľudia majú nastavené mechanizmy, ktoré im zefektívňujú prácu aj život, zdá sa.

Japonci sú veľmi organizovaní. Na stanici nepočujete žiaden hluk, aj keď je tam milión ľudí. Majú problém s prímestskými časťami, čo predstavuje asi 30 miliónov ľudí, ale nulovú nezamestnanosť. Musia sa prepravovať vlakmi a metrom. S pánom prezidentom sme cestovali šinkanzenom 500 km z Tokia do Kjóta dve hodiny. Úžasná vec. A pravidlá platia skutočne pre každého, šinkanzen nikdy nemešká a odchádza načas. Platí to rovnako pre diplomatickú návštevu, ako aj obyčajného človeka.

• Exkluzívna prehliadka fabriky na výrobu Hondy a Nissanu a v nej jazda na najmodernejšom športovom aute sú výnimočnými zážitkami z pracovných ciest. Vám sa dokonca klaňali na vrátnici fabriky.

Pri testovacej jazde elektrického Nissanu v rámci návštevy podnikateľskej komory ma osobne pozval riaditeľ fabriky na výrobu Nissanu. Napísal mi rukou osobný list s pozvánkou do fabriky. Veľmi rád som prišiel, ako inak, požičaným Nissanom. Na vrátnici som oznámil návštevu a keď som povedal jeho meno, poklonili sa mi. Pán riaditeľ po mňa prišiel a celý čas ma sprevádzal po fabrike, v mikrobuse. Ukázal mi najnovší model GT R, v tom čase najrýchlejšie masovo vyrábané sériové auto. Jeho prototyp chceli prezentovať na autosalóne v Tokiu o dva roky neskôr. Bola to veľká vec, nevideli ho ešte ani novinári. Dokonca ma v ňom aj odviezli.

• Princípom japonskej kultúry podnikania je aj neustále zlepšovanie sa. Dokonca nie vždy sú cieľom peniaze. Máte skúsenosť aj s týmto typom japonsko-slovenského podnikania?

Raz chcela veľká japonská firma v oblasti výroby poľnohospodárskych strojov vstúpiť na európsky trh. Neodporučil som im to. Bola tu veľká konkurencia, iný spôsob obrábania pôdy. V Japonsku sú maličké traktory a stroje, v Európe dlhé lány lúk a mohutné stroje, neuspeli by. Reprezentant z japonskej firmy mi však povedal, že aj keď je doma jednotkou na trhu, do Európy neprichá-

dza kvôli zisku, ale kvôli potrebe niečo sa naučiť, mať s kým potom súperiť. Je to o obsadení trhu. Japonci pomalými a vytrvalými krokmi usilujú o maximálnu expanziu. Aj na úkor minimalizovania vlastných marží.

• AOKI SEIKI Group sa špecializuje na výrobu presných komponentov pre automobilový priemysel. Aké sú vaše dlhodobejšie plány? Chystáte rozšírenie aktivít?

Máme záujem vziať nové portfólio výrobkov a chceme zväčšiť výrobné priestory. V horizonte piatich rokov by sme chceli narásť aspoň o 50 percent.

• Čo je váš top produkt, na ktorom najviac zarábate a ktorý najviac rozvíjate?

Máme zhruba cez 50 percent celosvetového podielu v vyrábame osky do turba. Je to veľmi presná súčiastka, snažíme sa ju predávať čo v najvyššej kvalite a v najväčšom množstve. Usilujeme preto o čo najlepšiu cenu, aby sa predávala vo veľkých množstvách. Cenu získame len vysokou kvalitou a produktivitou. Zamestnancom vždy hovorím, že zákazník je náš pán. Nás neplatia Japonci. Platia nás len zákazky. Keď vyrobíme kvalitné kusy, zákazník nám ich zaplatí. Z tých financujeme platy zamestnancov, celý závod a peniaze posielame aj Japoncom. Je v našom záujme vyrábať veľa a dobre, aby sme sa mali dobre.

• Koľko zmien má vaša prevádzka? Aký time manažment si vyžaduje?

Pracujeme v trojzmennej prevádzke, od pondelka do piatku. V budúcom roku nabehneme pravdepodobne na nepretržitú prevádzku, čiže aj soboty a nedele. Nevyžadujem od ľudí, aby sa „tvárili, že pracujú“, keď je práca hotová. Ak je hotová, môžu ísť domov, majú rodinu, koníčky, tak nech sa im venujú. Podobne, ak je niekto šikovný a zefektívni si prácu, nedávam mu viac práce, lebo je šikovný a stíha viac. Nastavujeme si individuálne ciele, minimálne dvakrát do roka sa preto osobne stretnem s každým zamestnancom. Zaujíma ma každá spätná väzba, pozitívna aj negatívna. Vzišlo z toho veľa zaujímavých vecí, ktoré ľudí jednoznačne posúvajú vpred. Nie je to len o finančnej odmene, ale aj o raste a spokojnosti nás všetkých.

• S japonskou kultúrou a podnikateľským prostredím vzdelávate aj našich študentov. Čo najdôležitejšie si majú z vašich prednášok zapamätať?

Určite nie je cieľom naučiť ich cudzie slová ako kaizen, kaiban a ďalšie, o ktorých sa dočítame všade inde. Ja im skôr ukazujem ten mostík – rozdiel v kultúrach a pohľadoch na podnikanie. Japonský štýl podnikania nie je o tom, že na vrchole je autoritatívny človek, ktorý bičuje svojich ľudí do maximálnych výkonov. Na vrchole má byť líder, ktorý ich učí, pomáha im a podporuje





ich. Neustále pracuje s ľuďmi a rozvíja ich talenty. Organizačná štruktúra na Slovensku je hierarchická. V Japonsku by sme ju ilustrovali tak, že vľavo je prezident spoločnosti a všetci ostatní sú za ním vpravo, v jednej línii, nie v hierarchii pod ním. Študentov učím, že efektívne výsledky nedosiahneme autoritatívnym riadením. Ľudským porozumením však áno.

• **Vaša pobočka poskytuje duálne vzdelávanie pre študentov Strednej odbornej školy v Dubnici nad Váhom. Našli by u vás uplatnenie aj naši vysokoškooláci?**

Vysokoškolsky vzdelaného potrebujeme maximálne jedného technológa. Mať vysokoškoolákov vo výrobe by bola škoda.

• **Do Žilinského kraja sa vraciate nielen kvôli výberovým prednáškam na UNIZA. Vaše voľnočasové aktivity dokonca stmelujú ľudí.**

Chodievam na poľovačku a pod Oravským zámkom máme malý pivovar. Japoncov som samozrejme pozval aj na poľovačku, ale zvieratá zásadne nestrieľajú. A na to pivo chodievame aj v rámci pracovných návštev, ktoré majú spoločenský presah. Pivo varíme len pre reštauráciu pod hradom.

• **Na UNIZA ste vyštudovali vodnú dopravu na FPEDAS. Ako vysokoškoolák ste mali možnosť vycestovať do Latinskej Ameriky alebo do Japonska. Nebol to však váš jediný študijný pobyt v zahraničí.**

Som veľmi šťastný, že som túto školu skončil. Bola to technická škola s ekonomickým zameraním, čiže je to prevádzka a ekonomika firmy a to je dôležité. Príliš dlho som neváhal, do Latinskej Ameriky sa dá ísť hocikedy, ale Japonsko bolo niečo iné... Taká šanca sa len tak nemusí zopakovať, hovoril som si. Mal som pozitívne hodnotenia z predchádzajúcich pobytov. Bol som v Dánsku a v Turecku. V tom čase nebola rozšírená ponuka pobytov Erasmus. Podarilo sa mi vycestovať cez Lions club. Išlo o šesťtýždňové výmenné pobyty.

• **Na univerzite ste zažili aktívny študentský život. Boli ste členom akademického senátu FPEDAS, členom Rady ubytovaných študentov, Rady študentov vysokých škôl a časopisu ŽUŽO. Na ktorý silný moment si spomínate?**

Mali sme stretnutia na pôde so štátnym tajomníkom z ministerstva školstva. Dokonca prišiel aj na našu akademickú pôdu. Zažili sme silné stretnutie aj na úrovni študentov. Riešili sa rôzne štrajky študentov, vyhodnocovali sme, či

do štrajku pôjdeme alebo nepôjdeme. Bratislava, Banská Bystrica a Žilina boli kľúčovými. Študenti z VŠMU vstúpili do štrajku proti navrhovanej novele VŠ zákona. My sme sa však po spoločných diskusiách na senátoch fakúlt univerzity stretli so štátnym tajomníkom a rozhodli sme sa do štrajku nezapojiť. Bojovali sme za lepšie pravidlá, viedli veľa diskusií a snažili sa dohodnúť. Štrajk bolo vždy posledné riešenie.

• **Ktorí učitelia na UNIZA sa vám vryli do pamäti a boli pre vás „pánmi učiteľmi“?**

Pán učiteľ Kevický, Šramo a Kaštieľ. S pánom Kaštieľom to bola lekcija do života. V prvom ročníku na univerzite som mal pásový opar, musel som si odložiť skúšku z inžinierskej geometrie. Vyšiel mi len posledný termín, ktorý pán Kaštieľ vypísal. Riešili sme zložitý príklad. Po skončení skúšky som mal zostať v triede len ja, ostatní mohli vyjsť na chodbu. Oznámil mi, že som nevyhovel. Ak si nevybavím ďalší termín, tak končím. Podarilo sa mi vybaviť si termín, no situácia sa opakovala. Zložitý príklad som vyriešil, myslím som si. Zostal som opäť sám v triede, ostatní mohli odísť na chodbu. „Dajte index, máte to. Prečo ste sa minule nebili? Mali ste to ako jediný správne vypočítané,“ povedal mi pán učiteľ Kaštieľ.

V tom čase to bolo celkom tvrdé zažitie, ale s odstupom času to vnímam veľmi pozitívne. Stáť si za svojou pravdou a bojovať za ňu je inšpirujúce.

• **Aký je váš odkaz pre študentov a zamestnancov UNIZA?**

Úspech prichádza po troške a pomaly. A ten úspech, ktorý príde pomaličky, je ten, ktorý aj dlho trvá. Treba pracovať na tom, čo chcem, a mať zadefinované ciele. Tá cesta k nim je mnohokrát väčšie potešenie ako samotné dosiahnutie cieľa. Nešplhať po chrbte niekoho iného, ale byť slušným a korektným sa mi vždy vyplatilo. Ľudia veľakrát túžia hlavne po peniazoch a hľadajú tie najrýchlejšie cesty ako sa dostať k nim. Úspech sa však nemeria hlavne peniazmi. Skutočne úspešnými sa stávame až vtedy, keď nás akceptuje spoločnosť. Spoločenské uznanie je väčším úspechom než peniaze. Viac si vážme a obdivujeme ľudí, za ktorými je poctivo odvedená práca, robia iných ľudí šťastnými a ich cieľom nie sú prioritne peniaze. ●

UNIZA NA KONFERENCII COINTT 2023

TEXT ANDREA ČOREJOVÁ, UVP UNIZA FOTO ARCHÍV UNIZA

V dňoch 24. a 25. októbra 2023 sa v Bratislave uskutočnila konferencia Cooperation Innovation Technology Transfer COINTT 2023, organizovaná Centrom vedecko-technických informácií SR (CVTI SR), pričom UNIZA bola jedným zo spoluorganizátorov. Hlavným tematickým zameraním konferencie bolo ako vyplniť „biele miesta“ v oblasti transferu technológií, čo sa týka praxe. Počas 2-dňovej konferencie si účastníci mohli vybrať z dvoch súčasne prebiehajúcich panelov Cooperation a Technology Transfer, na ktorých vystúpili mnohí domáci aj zahraniční odborníci z akademického prostredia a praxe. Nosnou témou prvého dňa konferencie v paneli Technology Transfer bola myšlienka spoločenskej zodpovednosti



univerzít v oblasti transferu technológií. V druhý deň konferencie sa otvorila téma trvalej udržateľnosti centier pre transfer technológií pôsobiach na slovenských vedecko-výskumných inštitúciách, pričom jedným z účastníkov tejto panelovej diskusie bol prof. Ing. Pavol Rafajdus, PhD. prorektor pre vedu a výskum UNIZA, ktorý na podujatí zastupoval UNIZA aj ako člen predsedníctva Národného centra transferu technológií SR (NCTT SR), ktorého je UNIZA členom.

Súčasťou podujatia bolo aj odovzdávanie ocenenia Cena za transfer technológií na Slovensku (CTTS). Získané ocenenie si víťazi v troch kategóriách: INOVÁCIA, INOVÁTOR/INOVÁTORKA a POČIN V OBLASTI TRANSFERU TECHNOLOGIÍ prevzali počas slávnostného večera.

Medzi finalistov kategórie INOVÁCIA sa dostala aj nominovaná inovácia zo Žilinskej univerzity v Žiline, konkrétne „STRATON – Automatický bezpilotný stratosférický klzák“ kolektívu pôvodcov, ktorý odborne vedie Ing. Pavol Pecho, PhD. z Katedry leteckej dopravy Fakulty PEDAS. Ocenenie v tejto kategórii si nakoniec prevzal zástupca kolektívu pôvodcov z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Víťaznou sa stala inovácia: „Zariadenie na umelú ventiláciu pľúc s identifikáciou nehomogenity distribúcie plynov a spôsob riadenia zariadenia pri umelej ventilácii pľúc“.

V kategórii INOVÁTOR/INOVÁTORKA sa do finále prebojovali až dve nominácie z UNIZA, a to inovátor Ing. Pavol Pecho, PhD. z Katedry leteckej dopravy Fakulty PEDAS, ktorý sa vo svojej práci venuje najmä výskumu v oblasti konštrukcie, testovania, prevádzky a nasadenia UAV v špecializovaných aplikáciách v rámci výskumných projektov a inovátorka Ing. Nikola Čajová Kantová, PhD. z Výskumného centra UNIZA, ktorá sa venuje výskumu analýzy palív a redukcie emisií predovšetkým tuhých znečisťujúcich látok v malých zdrojoch tepla. Víťazkou v kategórii INOVÁTOR/INOVÁTORKA sa stala práve Ing. Niko-

la Čajová Kantová, PhD. z Výskumného centra UNIZA. Sošku, ktorá je dielom talentovaných dizajnérov z MEJD studio a diplom jej odovzdal Ján Solík, prezident Združenia podnikateľov Slovenska. Ing. Nikola Čajová Kantová, PhD. získala v roku 2022 ocenenie rektora - Vedec UNIZA do 35 rokov. V tomto roku jej bol priznaný vedecký kvalifikačný stupeň IIa. Je spolupôvodkyňou 4 zapísaných a platných úžitkových vzorov (PUV 147-2021, PUV 22-2022, PUV 155-2022, PUV 173-2022). V procese ochrany výsledkov výskumu aktívne spolupracuje s Centrom pre transfer technológií (CTT UNIZA).

Vítazom tretej kategórie POČIN V OBLASTI TRANSFERU TECHNOLOGIÍ bol „Úspešný transfer technológií: „Spôsob neinvazívneho testovania úspešnosti in vitro fertilizačného procesu“ do praxe realizovaný formou prevodu práv“, ktorý zrealizovali zástupcovia Technologického a inovačného parku Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a jeho Centra transferu technológií, Vedeckého parku Univerzity Komenského v Bratislava a jeho Centra transferu technológií a Centra pre transfer technológií na Masarykovej univerzite v Brne. V tejto kategórii mala UNIZA vo finále jednu nomináciu, a to Seminár pre pracovníkov centier transferu technológií s názvom „Aktuálne problémy transferu poznania a transferu technológií v Slovenskej republike z pohľadu univerzít, vedecko-výskumných inštitúcií a Centra vedecko-technických informácií SR“, ktorý úspešne zorganizovalo Centrum pre transfer technológií Žilinskej univerzity v Žiline. Na tomto seminári sa zúčastnili zástupcovia pracovísk transferu technológií z ôsmich univerzít SR (UK, STU, SPU, UNIZA, TUZVO, UPJŠ, TUKE a Prešovskej univerzity), SAV a CVTI SR.



Počas oboch dní konferencie v rámci Expo stage vystavovala UNIZA vo svojom stánku vybranú technológiu „Optický vláknový snímač dynamickej sily“, ktorú prezentoval jeden z pôvodcov doc. Ing. Daniel Káčik, PhD. z Katedry fyziky FEIT UNIZA. Snímač umožňuje monitorovanie dynamických parametrov železničnej dopravy. Koľajové vozidlo pohybujúce sa po koľaji spôsobuje prieťahy koľaje a nakoľko snímač je pevne spojený s koľajnicou, dochádza k zmene rozdielu optických dráh Fabryovho-Perotovho interferometra, na ktorom je založený optický snímač. Výhody takéhoto riešenia sú najmä nižšie náklady na vyhodnocovaciu jednotku ako pri konkurencii a možnosť snímania viacerých parametrov prevádzky súčasne. V rámci Expo stage boli prezentované aj činnosti a aktivity Centra pre transfer technológií UNIZA, vrátane Technologického inkubátora UNIZA. Tieto boli prezentované pracovníkmi Centra pre transfer technológií UNIZA Ing. Andreou Čorejovou, PhD., Ing. Jaroslavom Jarošom, PhD. a JUDr. Máriou Tomkovou, PhD. z Univerzitného vedeckého parku UNIZA. ●

DANUBIA ADRIA SYMPOSIUM 2023 – SIÓFOK, MAĎARSKO

TEXT DENISA STRAKOVÁ, SJF UNZA FOTO SJF UNZA

Zástupcovia Katedry materiálového inžinierstva, SJF, UNIZA prof. Ing. Otakar Bokůvka, PhD., prof. Ing. František Nový, PhD., Ing. Milan Uhrčík, PhD., Ing. Denisa Straková, PhD., a doktorandka Ing. Zuzana Šurdová a doktorand Ing. Martin Mikolajčík sa v dňoch 26. - 29. 9. 2023 zúčastnili medzinárodnom vedeckom sympóziu „39th Danubia Adria Symposium on Advanced in Experimental Mechanics“, ktoré organizovala Hungarian Scientific Society of Mechanical Engineering na najväčšom jazere v strednej Európe – Balatone, Maďarsko. Sympózia sa každoročne zúčastňujú medzinárodne uznávaní odborníci a mladí vedeckí pracovníci s cieľom vymieňať si skúsenosti z rôznych oblastí, ktoré spája spoločná téma: EXPERIMENTAL MECHANICS. Výsledkom týchto stretnutí je viacero dlhoročných spoluprác SJF UNIZA so svetovo uznávanými univerzitami a vedcami. Za Slovensko mala

vyžiadajú prednášku naša mladá doktorandka Ing. Zuzana Šurdová, ktorá prezentovala výsledky svojej dizertačnej práce zamerané na sekundárne hliníkové zliatiny a ich koróznú odolnosť. Budovanie dobrého mena univerzity, nielen

na Slovensku, a získavanie nových vedeckých a odborných skúseností sú dôležitými krokmi úspešného profesijného smerovania. Ďakujeme za vzornú reprezentáciu UNIZA a dovidenia na DAS40 2024 (Gdaňsk, Poľsko). ●



DEŇ KDMT 2023

TEXT MÁRIA LOULOVÁ, SJF UNIZA FOTO ARCHÍV SJF UNIZA



15. novembra si končiaci študenti KDMT s technickou podporou Katedry dopravnej a manipulačnej techniky (KDMT) zorganizovali super deň plný zábavy a potu. Aj napriek zlému počasiu si vyskúšali disciplíny v jazde zručnosti, slalom na Agzate a vo fúriku a ťahanie automobilu naplnené posádkou zo súperovho tímu do kopca.

V interiérových disciplínach si vyskúšali prácu s kľúčmi a maticami v "podnapitom" stave s okuliarmi s vysokým promile, konfrontovali si vedomosti v "Európskom parlamente" a porovnali si sily v preťahovaní s lanom aj v „páke“. Ďakujeme za výbornú akciu a už teraz sa tešíme na jarnú verziu! ●



SLÁVNOSTNÉ PROMÓCIE NOVÝCH DOCENTOV A PHILOSOPHIAE DOCTOROV

TEXT JANKA MACUROVÁ FOTO CYRIL KRÁLIK

9. novembra sa v priestoroch auly Datalan uskutočnili akademické obrady slávnostných promócií nových docentov a úspešných absolventov doktorandského štúdia.

Prorektor pre rozvoj v zastúpení rektora Žilinskej univerzity v Žiline slávnostne odovzdal docentské dekréty šiestim novým docentom, dekaní, resp. prodekaní jednotlivých fakúlt UNIZA odovzdali doklady o absolvovaní doktorandského štúdia 55 absolventom tretieho stupňa vysokoškolského vzdelávania. K udeleným titulom srdečne blahoželáme.





ZÁVEREČNÉ VYHODNOTENIE GRANTOVEJ SÚŤAŽE UNIZA – VÝZVA Č. 1/2022

TEXT **PETRA GRAJCARÍKOVÁ**, ODDELENIE PRE VEDU A VÝSKUM UNIZA
FOTO **KRISTÍNA SCHMIESTEROVÁ**

Predstavujeme vám záverečné výsledky Výzvy č. 1/2022, v rámci ktorej riešili svoje projekty doktorandi a mladí vedecko-pedagogickí zamestnanci do 35 rokov s časom riešenia 1. 9. 2022 – 31. 8. 2023. Zodpovední riešitelia podali záverečné správy do informačného systému ISVV UNIZA, kde zhodnotili dosiahnuté ciele a čerpanie pridelených finančných prostriedkov. Následne v dňoch 7. 8., 4. 10. a 26. 10. 2023 obhajovali svoje projekty pred hodnotiacou komisiou zloženou zo zástupcov jednotlivých fakúlt UNIZA. Hodnotenie sa uskutočnilo v zmysle Smernice č. 180 Grantový systém Žilinskej univerzity v Žiline v znení Dodatku č. 1. Na základe výsledkov hodnotenia môžeme skonštatovať, že všetky hodnotené projekty splnili ciele bez výhrad (čo znamená, že v zmysle hodnotiacej schémy dosiahli hodnotu kvality projektu 3 a viac bodov z maximálnych 5 bodov).

Tri najlepšie hodnotené projekty v kategórii doktorandov:
Zdieľané 1. miesto:

1. Pozemná stanica pre komunikáciu s umelými vesmírnymi družicami ako terestriálny segment virtuálneho satelitného operátora

Ing. Boris Cucor (FEIT UNIZA)

Počet získaných bodov z 5 možných: 4,61

1. Spracovanie histologických snímok a predikcia imunochemického sfarbenia tkaniva zo snímok základného sfarbenia hematoxylin-eosinom s využitím hlbokých neurónových sietí

Ing. Dominika Petříková (FRI UNIZA)

Počet získaných bodov z 5 možných: 4,61

3. Hybridné vyšetřovanie autonómnych nervových a termoregulačných mechanizmov

Ing. Patrik Průčka (FEIT UNIZA)

Počet získaných bodov z 5 možných: 4,60

A tri najlepšie hodnotené projekty v kategórii mladých vedecko-pedagogických zamestnancov do 35 r.:

1. Zlepšenie dielektrických parametrov živíc vyrobených zo surovín z obnoviteľných zdrojov použitím nanopláv

Ing. Štefan Harďoň, PhD. (FEIT UNIZA)

Počet získaných bodov z 5 možných: 4,81

2. Funkčné mapovanie perfúzie dermálneho tkaniva v alergológii

doc. Ing. Štefan Borik, PhD. (FEIT UNIZA)

Počet získaných bodov z 5 možných: 4,63

3. Zariadenie na monitorovanie dynamiky chôdze

Ing. Maroš Šmondrek, PhD. (FEIT UNIZA)

Počet získaných bodov z 5 možných: 4,47

Tri najlepšie hodnotené projekty v každej kategórii boli ocenené rektorom UNIZA Jánom Čelkom počas podujatia Vianoce na UNIZA 6. decembra.



Prehľad počtu projektov a pridelených finančných prostriedkov v rámci Výzvy GS UNIZA č. 1/2022

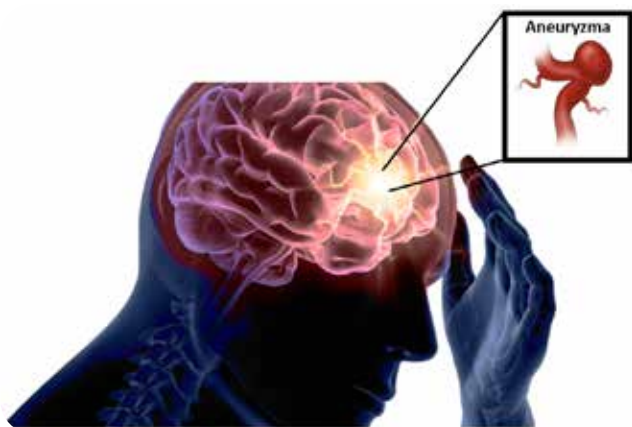
Pracovisko	Výzva 1/2022			
	Doktorandi		Mladí VPZ do 35r.	
	Podané	Riešené	Podané	Riešené
FPEDAS	5	4	4	4
SjF	14	14	8	6
FEIT	12	11	8	7
SvF	4	3	4	4
FBI	5	3	4	4
FRI	7	6	5	4
FHV	2	2	2	2
ÚKaI	0	0	1	1
VC	0	0	2	2
ÚCV	0	0	1	1
Spolu	49	43	39	35

Financie pridelené na riešenie grantov	40 400 €	47 350 €
Čerpanie pridelených financií	38 336 €	43 185 €
Podiel čerpania (%)	94,89 %	91,20 %

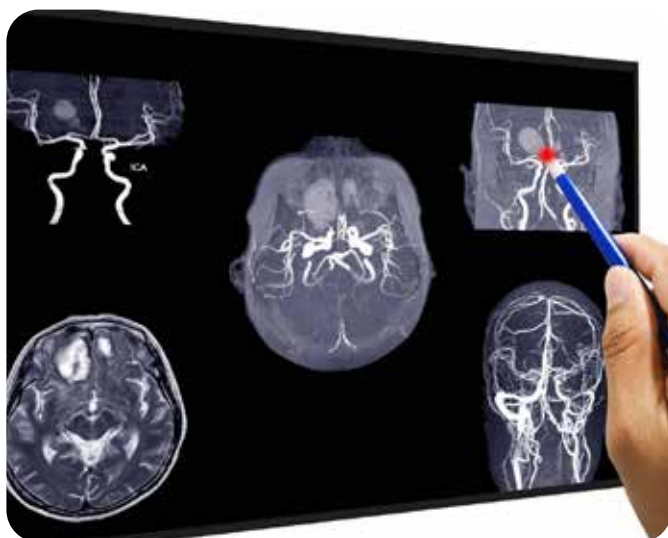
Podakovanie patrí všetkým riešiteľom, vedúcim projektov, ktorí aktívne viedli doktorandov aj hodnotiteľom. Ďalej by sme chceli poďakovať všetkým, ktorí sa zapojili do tvorby a realizácie Grantového systému UNIZA. Pevne veríme, že slúži ako motivačný nástroj nielen na realizáciu vedeckých nápadov, ale pomáha tiež získať zručnosti vedenia a manažovania vlastného projektu so všetkými súvisiacimi aspektmi. ●

BRAINWATCH: OTVÁRANIE NOVÝCH PERSPEKTÍV V DIAGNOSTIKE INTRAKRANIÁLNYCH ANEURYZIEM

TEXT PATRIK KAMENCAY, FEIT UNIZA FOTO FEIT UNIZA



Súčasná medicína nám prináša neustály pokrok v oblasti diagnostiky a liečby neurologických stavov. V rámci tejto vývojovej trajektórie predstavujeme projekt BrainWatch, v rámci ktorého je vyvíjaný systém zameraný na automatickú detekciu intrakraniálnych aneuryzmiem, ktorý sa stáva dôležitou súčasťou neurologických diagnostických nástrojov. Čo je to vlastne BrainWatch a ako môže zmeniť naše životy? Podme sa na to pozrieť bližšie!



Čo je aneurizma a aké sú úlohy projektu BrainWatch?

Aneurizma je patologické rozšírenie tepny, ktoré postihuje asi 5 % populácie. Vydutina ktorá vznikne, sa naplňa krvou, tepna sa oslabuje a môže prísť k jej prasknutiu. Vyskytuje sa na malých tepnách v mozgu a v prípade jej prasknutia často nastáva u postihnutého pacienta smrť alebo má závažné doživotné následky. Práve z tohto dôvodu môže skorá detekcia vnútrolebečných aneuryzmiem zachraňovať ľudské životy. Projekt BrainWatch reaguje na túto výzvu prostredníctvom pokročilých technológií umelej inteligencie (UI), čím vytvára nový štandard v automatickej detekcii a diagnostike týchto potenciálne nebezpečných lézií. Taktiež integruje pokročilé algoritmy hlbokého učenia, ktoré sú trénované na rozpoznávanie subtilných štruktúr a tvarov v jednotlivých obrazoch mozgu, charakteristických pre intrakraniálne aneuryzmy.

Tieto algoritmy sú schopné extrahovať informácie z rôznorodých biomedicínskych obrazových dát (angiograf, CT a MRI dáta), čím zabezpečujú vysokú presnosť detekcie a minimalizujú falošne pozitívne výsledky.



Projekt BrainWatch predstavuje posun v diagnostike neurologických porúch. Vďaka svojej schopnosti automaticky identifikovať aneuryzmy umožňuje rýchlu a presnú diagnostiku ešte pred vznikom vážnych príznakov. To znamená, že pacienti môžu byť podrobení liečbe v skorších fázach, čím sa zvyšuje úspešnosť ich liečby a minimalizuje riziko komplikácií.

Bezpečnosť a etika

Pri vývoji sme kladli dôraz na bezpečnosť dát a etické normy. Všetky údaje sú spracovávané v súlade s najvyššími štandardmi v oblasti ochrany osobných údajov. Systém je navrhnutý tak, aby spĺňal najnovšie štandardy v oblasti kybernetickej bezpečnosti.

Budúcnosť neurológie

Včasná detekcia intrakraniálnych aneuryzmiem môže znamenať rozdiel medzi životom a smrťou. Projekt BrainWatch prináša možnosť identifikovať tieto aneuryzmy ešte predtým, než sa stane niečo vážne. Tým sa poskytuje lekárom a pacientom nástroj na rýchlu a presnú diagnostiku, čo vedie k rýchlejšiemu začatiu adekvátnej liečby a efektívnejšej starostlivosti o pacientov. Sme presvedčení, že naša inovácia bude viesť k významným zmenám v oblasti neurologickej diagnostiky. Otvára sa nám cesta k personalizovanejším a efektívnejším liečebným stratégiám, čím posúvame hranice toho, čo je možné v oblasti zdravotnej starostlivosti.

Podakovanie: APVV-21-0502 BrainWatch: Systém na automatickú detekciu intrakraniálnych aneuryzmiem
Autormi sú prof. Ing. Róbert Hudec, PhD., doc. Ing. Patrik Kamencay, PhD., doc. Ing. Miroslav Benčo, PhD., a Ing. Róberta Hlavatá, PhD., z Katedry multimédií a informačno-komunikačných technológií Fakulty elektrotechniky a informačných technológií Žilinskej univerzity v Žiline. ●



KONFERENCIA HORIZONTY ŽELEZNIČNEJ DOPRAVY 2023

TEXT JOZEF GAŠPARÍK, KŽD FPEDAS UNIZA FOTO KŽD FPEDAS UNIZA

Katedra železničnej dopravy Žilinskej univerzity v Žiline usporiadala v dňoch 2. – 3. októbra už 12. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie „Horizonty železničnej dopravy 2023“ s podtitulom „Determinanty rozvoja železničného systému v kontexte celospoločenského hodnotenia investícií do železničnej infraštruktúry a verejnej osobnej dopravy“. Konferencia sa prvýkrát konala v horskom prostredí Vysokých Tatier v hoteli Permon a záštitu nad jej konaním prevzal rektor UNIZA prof. Ing. Ján Čelko, PhD. Partnermi konferencie boli tradične Slovenská vedecko-technická spoločnosť dopravy, ako aj ďalšie významné subjekty z odvetvia dopravy, predovšetkým Ministerstvo dopravy SR, Železnice Slovenskej republiky (ŽSR), Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. (ZSSK), Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a. s. (ZSSK CARGO) či súkromný dopravca Railtrans International a. s. v roli generálneho partnera. Na podujatí, nad ktorým prebral záštitu rektor UNIZA prof. Čelko, boli diskutované témy ďalšieho strategického rozvoja železničného sektora a plánovania investičných aktivít v železničnej doprave. Zúčastnilo sa na nej okrem organizátorov z katedry železničnej dopravy ďalších 120 domácich a zahraničných účastníkov z 31 univerzít, výskumných organizácií a spoločností zo siedmich krajín. Za Žilinskú univerzitu v Žiline účastníkov pozdravil prorektor pre vedu a výskum prof. Ing. Pavol Rafaj-

dus, PhD., a vedúci Katedry železničnej dopravy doc. Ing. Martin Kendra, PhD., ktorí zdôraznili význam výchovy inžinierov železničnej dopravy, ktorá trvá už 70 rokov.

V úvodnej prednáške profesorka katedry železničnej dopravy Anna Dolinayová upriamila pozornosť na špecifika investícií v železničnej infraštruktúre z celospoločenského hľadiska. Zástupcovia ŽSR, ZSSK, ZSSK CARGO a Správy železnic ČR predstavili kroky pri plnení cieľov v stratégii spoločností. Ďalšie prednášky boli orientované na aktuálne problémy železníc v Nemecku, Poľsku, Chorvátsku či Japonsku. Živú diskusiu vyvolala prednáška riaditeľa muzeálnej dráhy v Čiernom Balogu Aleša Bíleka, v ktorej definoval prekážky rozvoja Čiernohronskej železnice.

Prepojenie akademického pohľadu s praktickými problémami zvýraznila osobná účasť vrcholového manažmentu železničných spoločností a Ministerstva dopravy SR. Novinkou v programe bola panelová diskusia, ktorej sa zúčastnili generálny riaditeľ ŽSR Ing. Radoslav Štefánek, generálny riaditeľ ZSSK CARGO Ing. Roman Gono, predseda predstavenstva ZSSK Ing. Roman Koreň, generálny riaditeľ sekcie stratégie Ministerstva dopravy SR Ing. Rastislav Cenký, zástupca odboru stratégie správy železnic doc. Dr. Roman Štěrba a prezident Asociácie železničných dopravcov Slovenska Ing. Ján Biznár. Z

konferencie bolo vydané komuniké, v ktorom zaznela výzva politikom venovať zvýšenú pozornosť železničnému sektoru a zdôrazňuje sa potreba vytvoriť životaschopný a udržateľný model fungovania železničnej dopravy na Slovensku. Súčasťou programu konferencie bola odborná exkurzia na Ozubnicovú železniciu, kde boli prezentované nové hybridné vozidlá radu 495.95 financované z operačného programu Integrovaná infraštruktúra.

Zástupcovia Ministerstva dopravy SR, vrcholoví manažéri železničných podnikov, vrátane Asociácie železničných dopravcov Slovenska a Železníc Slovenskej republiky, zdôraznili v komuniké naliehavú potrebu zastavenia dlhoročnej stagnácie v tomto pre rozvoj hospodárstva SR dôležitom a nenahraditeľnom odvetví.

S plnou vážnosťou vyzývajú na vytvorenie životaschopného a udržateľného modelu železničnej dopravy na Slovensku. V záujme dosiahnutia tohto cieľa naliehavo vyzývajú na:

1. Finančnú podporu a udržateľné investície: Účastníci vyzývajú na okamžité dofinancovanie najnaliehavejších potrieb železničného sektora na zaistenie bezpečnosti, plynulosti a spoľahlivosti železničnej dopravy v SR.
2. Dlhodobú stratégiu a záväzky voči životnému prostrediu: Nevyhnuté je prijať jasnú a dlhodobú stratégiu rozvoja železničnej dopravy, ktorá zahŕňa am-

biciózne plány pre budovanie vysoko-rýchlostných tratí a elektrifikáciu existujúcich tratí. Tieto plány musia brať do úvahy aj environmentálne aspekty, ako je zníženie emisií a zlepšenie energetickej efektívnosti.

3. Zákonný rámec pre udržateľnosť financovania: Účastníci konferencie zdôrazňujú potrebu presného zákonného rámca, ktorý podporuje dlhodobé predvídateľné financovanie železničnej infraštruktúry.

4. Edukáciu a odbornú prípravu: Konferencia vyzýva na posilnenie stredného a vysokoškolského vzdelávania v oblasti dopravy s dôrazom na udržateľnosť. Toto zahŕňa nielen technické zručnosti, kompetencie a znalosti, ale aj pochopenie environmentálnych výziev a technológií zameraných na čistú železničnú dopravu.

Tieto opatrenia zlepšia konkurencieschopnosť železničnej dopravy a tiež prispievajú k dlhodobej udržateľnosti od-

vetvia dopravy pri rešpektovaní ochrany životného prostredia. Účastníci tejto konferencie veria, že tieto kroky sú kľúčové pre budúcnosť dopravy na Slovensku a môžu slúžiť ako príklad pre ďalšie krajiny hľadajúce udržateľné riešenia v oblasti dopravy a mobility. ●

FEIT OCENILA SPOLUPRACOVNÍKOV NA UNIVERZITE V CATANII

TEXT A FOTO PETER HOCKICKO, FEIT UNIZA

Veľmi významným zahraničným partnerom Fakulty elektrotechniky a informačných technológií (FEIT) je Univerzita v Catanii na Sicílii (UNICT). Ide o veľkú univerzitu, ktorá má v súčasnosti cca 40 000 študentov. Bola založená v roku 1434, pričom dnes patrí k najvýznamnejším talianskym univerzitám. Intenzívna spolupráca s našou fakultou začala v roku 1991, keď začalo riešenie spoločného projektu TEMPUS. Jeho koordinátorom bol významný taliansky vedec prof. Alfio Consoli.



V priebehu rokov sa spolupráca rozširovala v oblasti vedeckej činnosti, pedagogickej činnosti aj pri organizovaní vedeckých konferencií (ELEKTRO). Pri príležitosti 70. výročia vzniku UNIZA sa v priestoroch Aula Magna UNICT uskutočnilo stretnutie zamestnancov UNICT s vedením FEIT, náplňou ktorého bolo zhodnotenie uplynulej spolupráce a prezentácia budúcich zámerov.

Pri tejto príležitosti odovzdal dekan FEIT prof. Pavol Špánik, PhD., pamätné medaily dlhoročným spolupracovníkom

z UNICT: prof. Giovannimu Muscatovi, prof. Alfiovi Consolimu, PhD. (in memoriam), prof. Mariovi Cacciatovi, PhD., prof. Giuseppe Scarcellovi, PhD., prof. Antoniovi Testovi, PhD., a doc. Giacomovi Scelbovi, PhD.

Milou udalosťou tohto stretnutia bolo odovzdanie diplomu študentke Angele Ide Cavalli, ktorá úspešne absolvovala double-degree štúdium na UNICT a UNIZA.

Následne pokračovala prezentácia FEIT UNIZA, pedagogických a vedeckovýskumných aktivít. Zdôraznený bol obojstranný záujem o prehĺbenie spolupráce v oblasti Double-Degree Study, výmenných stáží študentov a učiteľov v rámci projektu Erasmus. V rámci návštevy sa uskutočnilo aj pracovné stretnutie zamerané na rozdelenie konkrétnych úloh vyplývajúcich z participácie UNICT na konferencii ELEKTRO 2024, ktorú budeme spoločne organizovať na budúci rok. ●



MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O LETECKEJ DOPRAVE – INAIR 2023

TEXT **BENEDIKT BADÁNIK**, FPEDAS UNIZA FOTO **FPEDAS UNIZA**

Centrom odborných rozpráv o leteckej doprave a výmeny skúseností akademikov s odborníkmi z praxe sa tento rok stala svojou polohou nenápadná, ale odbornou úrovňou Medzinárodnej konferencie o leteckej doprave – INAIR 2023 významná destinácia na severe Európy, estónske mesto Tartu.

12. ročník konferencie zorganizovala Katedra leteckej dopravy a Estónska letecká akadémia, pre ktorú to bola významná udalosť s vysokou pridanou odbornou hodnotou a výrazne prispela k dôstojnej oslave 30. výročia založenia akadémie.



Konferencia sa tento rok zameriavala najmä na možnosti súčasného rozvo-

ja civilnej leteckej dopravy a limity jej rastu, ktoré rezonovali vo viac ako 50 odborných príspevkoch. Odborníci z praxe sa dotkli aj špecifík rozvoja letectva v pobaltských krajinách.

Aj tento rok budú najlepšie konferenčné príspevky vydané prestížnym vydavateľstvom Elsevier v zborníku Transportation Research Procedia, indexovanom v databáze Scopus.

Konferencia INAIR si už našla pevné miesto v kalendári odborných podujatí s problematikou leteckej dopravy a teší sa stúpajúcemu záujmu medzi akademikmi aj zástupcami z praxe. Po precestovaní viacerých európskych destinácií bude mať jej ďalší ročník zastávku opäť na Slovensku. ●



MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA TECHNIKA OCHRANY PROSTREDIA - TOP 2023

TEXT **MICHAL HOLUBČÍK**, SJF UNIZA FOTO **SJF UNIZA**

15. – 16. novembra sa v priestoroch Grand hotela Starý Smokovec vo Vysokých Tatrách konal 27. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie Technika ochrany prostredia – TOP 2023 „Obchod hospodárstvo – silný nástroj udržateľnosti priemyslu“. Hlavnými témami konferencie boli progresívne technológie zhodnocovania priemyselných odpadov, technológie materiálového zhodnocovania odpadov a progresívne recyklačné technológie a energetické zhodnocovanie odpadov – „Waste-to-Energy“. V rámci konferencie sa riešili zaujímavé témy súvisiace s možnosťami dekarbonizácie Slovenska, recykláciou, zhodnocovaním a energetickým využívaním odpadov na Slovensku. Na konferencii bol zastúpený aj slovenský automobilový priemysel, ktorý v oblasti odpadového hospodárstva taktiež čakajú dôležité výzvy.

Konferencie sa zúčastnili aj zamestnanci Katedry energetickej techniky Strojníckej fakulty s týmito príspevkami: Čajová Kantová, Nosek, Čaja, Backa: Energy utilisation of plastic waste: emission impact (Energetické využitie plastového odpadu: Emisný vplyv); Holubčík, Jandačka, Klačko, Patsch, Pilát, Cibula: Analysis of the car seat waste and the possibilities of energy recovery (Analýza odpadu z autosedadla a možnosti rekuperácie/obnovy energie); Pilát, Patsch:

Disposal of sludge from the automotive industry in power plants (Likvidácia kalov z automobilového priemyslu v elektrárnach).

V rámci konferencie organizačný výbor udeľoval ceny v nasledujúcich kategóriách: Environmentálna technológia (cenu



udeľovalo Centrum vedecko-technických informácií SR), Progresívna idea (cenu udeľoval Zväz slovenských vedecko-technických spoločností) a Študentská práca (cenu udeľoval Zväz automobilového priemyslu SR).

Príspevok s názvom Analýza odpadu autosedač a možnosti rekuperácie/obnovy energie od kolektívu autorov HOLUBČÍK, JANDAČKA, KLAČKO, PATSCH, PILÁT, CIBULA získal 1. miesto v súťaži v kategórii Environmentálna technológia. Cenu odovzdal generálny riaditeľ Centra vedecko-technic-

kých informácií SR (CVTI SR) prof. PharmDr. Ján Kyselovič, CSc.

V kategórii Študentská práca získal bývalý diplomant Katedry energetickej techniky Ing. Jakub Štúr 3. miesto za svoju diplomovú prácu s názvom: Znižovanie produkcie tuhých častíc počas energetického zhodnocovania tuhých alternatívnych palív zmenou prevádzkových podmienok. Cenu odovzdal prezident Zväzu automobilového priemyslu Slovenskej republiky Ing. Alexander Matušek. ●

PRORAIL 2023

TEXT MÁRIA LOULOVÁ, SJF UNIZA FOTO ARCHÍV KDMT SJF UNIZA

20.–22. septembra sa konala 26. medzinárodná konferencia Súčasné problémy v koľajových vozidlách – PRORAIL 2023. Konferenciu organizoval vedec-

26. ročníku konferencie sa zúčastnilo 158 účastníkov zo Slovenska, Českej republiky, Rakúska, Poľska, Nemecka, Švajčiarka, Fínska a Srbska.

koľajové vozidlá a železničnú techniku. Prednášky konferencie sa konali v troch nových aulách budovy AC Žilinskej univerzity na Veľkom Dieli. Prednášky boli tematicky zoskupené do ucelených celkov v paralelných sekciách A, B a C. Sekcia A bola zameraná na teoretické otázky a experimentálne metódy, sekcia B na konštrukciu vozidiel, ich systémov a častí a sekcia C na prevádzku a údržbu koľajových vozidiel, ekologické otázky, niektoré systémy koľajových vozidiel, problematiku hluku atď.

Po ukončení bohatého prvého dňa konferencie sa konal spoločenský večerok v priestoroch Novej Menzy, ktorý vytvoril priestor na osobné kontakty a neformálne diskusie účastníkov konferencie. Popoludnie druhého dňa konferencie bolo venované návšteve Historickej lesnej úvratovej železnice a skanzenu v Novej Bystrici-Vychylovke, ktorej sa zúčastnilo 105 účastníkov konferencie.

Hlavnými partnermi konferencie boli spoločnosti CZ LOKO, a. s., Škoda Transportation, a. s., Železničná spoločnosť Cargo Slovakia a. s., Železničná spoločnosť Slovensko a. s., Tatravagónka, a. s., DAKO-CZ, a. s., HBP měřicí technika s.r.o., MB Idea SK a.s.o., MESIT holding, a. s., Prochádzka MP s. r. o., Railtrans Wagon, s. r. o. a Stadler Praha, s. r. o.

Ďalší, 27. ročník sa bude konať v roku 2025 u našich susedov na Dopravnej fakulte Jana Pernera, Univerzita Pardubice, na ktorú sa už teraz veľmi tešíme. ●



ký výbor zamestnancov Vedecko-technickej spoločnosti a Katedry dopravnej a manipulačnej techniky (KDMT SJF UNIZA) pod záštitou ministra dopravy SK Ing. Pavla Lančariča, PhD., rektora Žilinskej univerzity prof. Ing. Jána Čelka, CSc., predsedu predstavenstva a generálneho riaditeľa Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s., Ing. Romana Koreňa a predsedu predstavenstva a generálneho riaditeľa Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a. s. Na

Konferencia PRORAIL 2023 bola venovaná problematike koľajových vozidiel a otázkam súvisiacich s koľajovou dopravou. Konferencia bola určená pre pracovníkov železníc, MHD, závodných dopravných, výrobcov koľajových vozidiel a ich subsystémov, výskumných ústavov, vývojových a konštrukčných pracovísk, pracovísk vysokých a odborných škôl, firiem zaoberajúcich sa opravami a údržbou koľajových vozidiel a vôbec širokému okruhu záujemcov o



OPUSTIL NÁS KOLEGA TIBOR GOLJAN

„Dobří ľudia sú mocní nielen v živote, ale aj po smrti. Vracajú sa na svet v našich spomienkach...“

14. novembra tohto roku nás zastihla mimoriadne smutná správa – tento svet navždy opustil náš priateľ a kolega Tibor Goljan – tlačiar v EDIS-vydavateľstve UNIZA. Bol s nami viac ako 10 rokov. Tibor pracoval za sázdacím strojom, pri zlatičke, grafoprese, ale aj v knižnici pri rezačke. Patril do generácie poctivých a skúsených tlačiarov, ktorí sa svojmu remeslu venovali celý život. Bol rád, keď veci, ktorým dal pri rezaní konečnú fazónu, vyzerali, ako hovoril, „elegantne“. Keďže mal veľké skúsenosti z predchádzajúceho pôsobenia v tlačiarňach, vždy ochotne poradil a pomohol. Spod jeho rúk vyšli stovky diplomových a záverečných prác nielen študentov Žilinskej univerzity, pripravoval v EDIS-e docentské dekréty, diplomy, novoročenky pre rektorov UNIZA, orezal skoro všetky knihy, ktoré vyšli za posledných desať rokov.



Tibor Goljan

Jeho dielnička je dodnes najkrajšie pracovisko, aké v EDIS-e máme. Pripomína historické múzeum svojím vybavením i dobovými fotografiami. On a jeho pracovisko boli magnetom pre deti, ktoré k nám prichádzali na exkurzie, najmä keď spoločne s Tiborom zlatili záložky do kníh.

Tibor bol pre nás kolega, ale najmä kamarát a výborný človek s veľkým „Č“. Spolu sme tvorili veľkú rodinu. Láska-vý, čestný, veselý a s veľkým rozhľadom. A veľký športovec. Ranné debaty, ktoré viedol s kolegami hlavne po veľkých športových podujatiach, boli tradíciou. A tiež debaty o oblúbenom Chorvátsku, kde načerpával s rodinou nové sily, či o pobytoch na chate v Kunerade. V práci k nemu okrem cigarety patril vždy čerstvý Žilinský večerník, ale aj jeho zmysel pre humor a noblesu.

Tibor, ďakujeme Ti za prácu, ale hlavne za priateľstvo, ktoré si nám dával. Richard Müller v jednej piesni spieva: „Čo nám čas požičia, berie si späť“. Ďakujeme, že sme sa mohli tešiť z Tvojej prítomnosti, Tvoja esencia bytia ostáva s nami... Si a budeš navždy v našich myšliach a srdciach. ●

Kolegovia z EDIS-vydavateľstvo UNIZA

STO ROKOV STARÉHO SLOVENSKA

TEXT JÁN MORAVEC, SJF UNIZA

Pri veľkých výročiach je zvykom pripomenúť si na uplynulú udalosť a aspoň veľmi stručne si zaspomínať na to, ako to bolo pred sto rokmi. Považujem za potrebné uviesť aspoň niekoľko riadkov o knihe Staré Slovensko, aby sa i naša univerzitná societa vrátane študentov dozvedela niečo o bazálnej práci slovenskej historiografie.

Prof. Chaloupecký a jeho kontroverzná výprava do starého Slovenska

V roku 1923 vyšla kniha prof. V. Chaloupeckého s priliehavým názvom Staré Slovensko s rozsahom okolo 400 strán, s nemeckým a francúzskym resumé. Autor ju napísal po štvorročnom pôsobení na Univerzite Komenského. Práve pri tomto výročí si tento fakt pripomenúť. Slovensko nemalo v tej dobe historikov, ktorí by dokázali brilantne odpovedať na všetky veci uvedené v Chaloupeckého knihe. Pristavíme sa iba pri niekoľkých faktoch, ktoré tu boli prezentované. Staré Slovensko tu bolo podané ako malé oklieštené územie bez Devína a východných oblastí. V podaní autora bolo Slovensko celé zarastené "lesy a hvozdy". Tieto termíny autor s obľubou používal a pri čítaní tejto knihy má čitateľ dojem, že na vtedajšom Slovensku nebolo nič inšie, iba pralesy bez ľudského osídlenia. Podľa autora napr. vraj pomenovanie Turiec vzniklo z povinnej dávky tchorích koží (!). Pred sto rokmi bolo skutočne územie Slovenska archeologicky málo prebádané, no i tak známe nálezy nepodporovali takéto prísne a nepodložené názory. Či bolo naše územie také, ako je opisované v tejto knihe? Nuž vonkoncom nie. Uvediem iba jeden príklad, a to nález byzantskej cisárskej koruny z Ivanky pri Nitre, mimochodom jedinej na svete.

Začiatky slovenskej inteligencie: Boj o historickú pravdu v ére, keď sa ešte len rodila

Kniha bola prvou vedeckou štúdiou venujúcou sa slovenským dejinám, ktorú napísal školený historik. Zo slovenskej strany nebolo nikoho, kto by dokázal argumentovať na zodpovedajúcej úrovni. Veru, slovenská inteligencia sa ešte iba rodila a hoci vyšlo viacero odsudzujúcich kritik a recenzií, Chaloupeckého názormi to neotriaslo, lebo, ako by sme povedali dnes, nemal zodpovedajúceho oponenta na úrovni, ktorý by dokázal zatriasť tu zhromaždenými argumentmi. Neskôr sa našiel významný vedec, prof. D. Rapant, nestor slovenskej historickej vedy, ktorý dokázal na vysokej vedeckej úrovni autorovi Starého Slovenska oponovať. Ba pridali sa aj českí vedci, ako prof. J. Eisner, zakladateľ slovenskej archeológie, a prof. V. Šmilauer, doteraz neprekonaný ako autor Vodopisu Slovenska.

Vývoj slovenskej historickej vedy

Slovenská historická veda prešla zložitou cestou. Ako to už býva, žiadna cesta nie je úplne rovná, ale sú na nej zákruty, príp. slepé odbočky, a to platí aj o práci Staré Slovensko.

Ján Moravec je pedagóg a vedeckovýskumný pracovník na Katedre technologického inžinierstva Strojníckej fakulty UNIZA. Okrem odborných kníh z oblasti strojárskych technológií a tvárnenia vydáva aj beletriu. Medzi ocenené a čitateľsky najúspešnejšie knihy (súťaž Kniha Horného Považia) patria: Letcov rok na vojne, Zlatá brána, Dvanásť krásavíc. ●

AJ PREDNÁŠKA MÔŽE BYŤ „COOL“

TEXT A FOTO MIRIAM NICOLANSKÁ, SJF UNIZA

Keď sa študentom univerzít po celom svete spomenú predmety ako mechanika tekutín či termomechanika, určite im zarezonujú v hlave všetky ťažké poučky a príklady, ktoré sa musia počas ich štúdiá naučiť. Nie vždy je ľahké držať tempo s náročnými prednáškami, preto je niekedy potrebné zakomponovať do prednášok niečo, čo študentov zaujme a upúta. Práve takéto myšlienky viedli doc. Michala Holubčíka z Katedry energetickej techniky na Strojníckej fakulte, ktorý učí predmet termomechanika na bakalárskom stupni, k menšej zmene.



Doc. Michal Holubčík svoju úvodnú prednášku k tomuto predmetu tento akademický rok poňal s úsmevom a motiváciou spríjemniť prítomným študentom nielen tieto, ale aj nasledujúce hodiny strávené spoločne nad termomechanikou – a ozvláštniť tak celý vzdelávací proces príkladmi z praxe.

Priniesol so sebou rôzne experimentálne, ale aj bezpečnostné pomôcky, najmä však hlavnú časť prednášky – fľašu tekutého dusíka, ktorého teplota dosiahla $-196\text{ }^{\circ}\text{C}$. Ten po kontakte s vonkajším vzduchom izbovej teploty vrie a tým vytvára efekt pary/hmly. Pri manipulácii s ním je však potrebná veľká opatrnosť z dôvodu rizika vzniku omrzlín a nedostatku kyslíka v uzavretých priestoroch. Toto však nebol prípad našej prednášky, kde bol priestor dostatočne veľký na to, aby sa zabezpečila jednak bezpečnosť samotných študentov, ale aj vyučujúceho.

Úvodným pokusom „experimentálnej časti“ prednášky bolo ponorenie skutočnej ruže do fľaše s tekutým dusíkom. Tá po niekoľkých minútach ponoru a vybratí z fľaše bola zamrznutá, nasledovala teda efektná ukážka a rozbitie ruže o katedrový stôl vpredu pred študentmi.

Ďalší pokus prebehol na ukážku tzv. Leidenfrostovho efektu – ako si ponorený predmet do tekutého dusíka s takou nízkou teplotou dokáže sám vytvoriť istú izolačnú vrstvu alebo film, ktorý ju po istý krátky čas chráni pred zamrznutím a (najmä u človeka) pred následnými okamžitými omrzlinami.

Nasledovala ukážka rozpínavosti dusíka, keď doc. Holubčík za pomoci doktorandov z katedry energetickej techniky nalial niekoľko mililitrov tekutého

dusíka dovnútra nenafúkaného balóna. Po uzavretí balóna a po ubehnutí niekoľkých sekúnd bolo viditeľné, že balón stále zväčšuje svoj objem, čo bolo spôsobené zmenou skupenstva tejto látky, ktorá pri takejto skutočnosti zväčšuje svoj objem až 700-násobne.

Po naliatí tekutého dusíka do odmerného valca ukázal študentom taktiež schopnosť dusíka uhasiť akýkoľvek plameň v jeho blízkosti pomocou horiacej zápalky, ktorá po každom priblížení k valcu zhasínala.

Horiacu prskavku, na rozdiel od zápalky, prostredie v tekutom dusíku nezažihalo, práve naopak – študentom sa naskytl výnimočný pohľad na horiacu prskavku v odmernom valci plnom tekutého dusíka. Takýto jav je možné pozorovať vďaka vytvoreniu vlastného kyslíka počas reakcie horenia prskavky.

Posledným, no nemenej zaujímavým experimentom bola ukážka situácie, ktorá nastane po naliatí vriacej vody do ľadového tekutého dusíka. Do nádoby s tekutým dusíkom doc. Holubčík naliel vriacu vodu z termofľaše a študentom sa tak naskytl pohľad na „výbuch“ bielej pary, čo bolo následkom tohto kroku. Týmto sa skončila experimentálna časť prednášky a prebehol návrat do klasického vzdelávacieho procesu. Dúfame však, že študentov upútala a na nasledujúce prednášky budú chodiť s elánom a motiváciou k štúdiu. ●

KÁVA UNIZA

Na Mikuláša a v deň podujatia Vianoce na UNIZA sme spustili predaj výberovej kávy.

Káva UNIZA je vždy voňavá a čerstvá, upražená v slovenskej pražiarni. Originálne 250-gramové balenie kávy, lahodná chuť mliečnej čokolády, mandlí a bobuľového ovocia 100 % arabiky z najkvalitnejších oblastí Južnej Ameriky a Afriky je novodoplneným vianočným tovarom v **EDISshope**. ●



MIKROSKOPIA A NEDEŠTRUKTÍVNE SKÚŠANIE MATERIÁLOV 2023

TEXT VERONIKA CHVÁLNÍKOVÁ, SJF UNIZA FOTO SJF UNIZA

17. – 20. októbra sa v Turnove v Českej republike konala 7. Medzinárodná konferencia mikroskopie a nedeštruktívnych skúšok materiálov v Zámockom hoteli Hrubá Skála. Účastníkmi konferencie boli výskumní pracovníci z univerzít zo Slovenska a Česka. Prvý deň konferencie bol venovaný doktorandskej sekcii, kde doktorandi z rôznych univerzít prezentovali časti svojich výskumov. Ďalšie dni konferencie boli rozdelené do 6. blokov, počas ktorých prezentovali docenti a profesori z rôznych výskumných inštitúcií výsledky svojich vedeckých prác. Súčasťou prezenčných sekcií bolo aj množstvo zaujímavých prednášok od zástupcov strojárskych firiem, ktorí odprezentovali novinky z oblasti inovácií výskumných zariadení. Najlepšie prezentácie a fotografie doktorandov boli ocenené počas spoločenského večera. Doktorandi z Katedry materiálového inžinierstva SJF UNIZA si odniesli cenu v kategórii najlepšia prezentácia a dve ceny v kategórii najkrajšia fotografia mikroštruktúry. V rámci voľnočasových aktivít bol pre účastníkov pripravený bohatý program s hudbou a občerstvením. Zámok Hrubá Skála leží v nádhernom prostredí Českého raja a ponúka návštevu vyhlíadok v prírode, múzeí a okolitých hradov. Celá konferencia sa niesla vo veľmi príjemnej nálade a okrem nových poznatkov z oblasti mikroskopie si účastníci konferencie odniesli aj nové kontakty a zážitky. ●



OCENENIE ZA CELOŽIVOTNÝ PRÍNOS V OBLASTI KVALITY

TEXT ADRIANA VALENTOVIČOVÁ, OMVAM UNIZA

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ÚNMS) odovzdal ocenenia v oblasti kvality a spoločenskej zodpovednosti úspešným organizáciám, ale aj jednotlivcom, ktorí dokázali svoju výnimočnosť v oblasti kvality a spoločenskej zodpovednosti. Ocenenie za celoživotný prínos v oblasti kvality získal **Miroslav Hrnčiar**, ktorý pôsobil na Fakulte riadenia a informatiky UNIZA.

Inovácie vo vzdelávaní

Projekty Tempus (1994 – 2001) mu umožnili získať globálne perspektívy v oblasti manažérstva kvality. Na univerzitách v zahraničí rozšíril svoje vedomosti, čím neskôr formoval nové predmety na Fakulte riadenia a informatiky (kvalita v službách, komplexné manažérstvo kvality, Procesný manažment). Jeho prínos nebol len teoretický, ale aj praktický, otvárajúc dvere pre externú spoluprácu s krajšími úradmi.

Proaktívny prístup k riešeniam

Doc. Hrnčiar nezostal len pri výučbe a výskume. S kolegami z FRI a UNIZA sa aktívne zaoberal riešením projektov pre renomované organizácie ako Slovenská pošta a Slovenský plynárenský priemysel. Jeho angažovanosť v štruktúrach Slovenskej spoločnosti pre kvalitu (SSK), kde pôsobil ako viceprezident a neskôr prezident, a ďalej v ÚNMS ukázala jeho odhodlanie viesť k pozitívnym zmenám v celom sektore.

Globalizácia noriem

Ako člen Rady národného programu kvality a technických komisií sa podieľal na preberaní medzinárodných noriem do slovenskej sústavy (ISO, IEC a CEN noriem do STN sústavy). Počas svojho členstva v komisii preložil doc. Hrnčiar

viac ako 25 noriem súvisiacich so systémami manažérstva kvality. Jeho práca pri preberaní modelu Common Assessment Framework do verejnej správy značne pozdvihla kvalitu služieb a systémov manažérstva.

V rámci súťaže Národná cena SR za kvalitu bol posudzovateľom mnohých organizácií, ktoré implementovali model CAF alebo model EFQM. Tieto znalosti, zručnosti a skúsenosti premietal doc. Hrnčiar aj do vzdelávacieho prostredia UNIZA a tiež do navrhovania a riešenia výskumných projektov (APVV, KEGA, MVTS).

Jeho skúsenosti využívala aj Akreditačná komisia pre ďalšie vzdelávanie

Neustále si zdokonaľoval svoje kompetentnosti aj tým, že sa ako účastník školení oboznamoval aj s ďalšími systémami manažérstva, a to nielen kvality, ale aj informačnej bezpečnosti, služieb, kontinuity podnikania, projektového a procesného manažmentu. Jeho znalosti a skúsenosti využívala desať rokov aj Akreditačná komisia pre ďalšie vzdelávanie, ktorej bol členom. Docent Hrnčiar sa podieľal v roku 2012 na vytváraní prvej verzie vnútorného systému zabezpečovania kvality na UNIZA a následne v rokoch 2021 – 2022 aj systému založeného na štandardoch Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školy.

Celoživotný prínos

ÚNMS jeho prácu ocenilo už v roku 2014, keď mu udelilo ocenenie Top manažér kvality v kategórii verejná správa, a v roku 2020 získal Cenu Vladimíra Lista za významný prínos v oblasti technickej normalizácie. Získanie tohto ročného ocenenia za celoživotný prínos v oblasti kvality je zaslúženým uznaním pre jeho vytrvalú prácu a výsledky na poli zabezpečovania kvality. ●

SPÔSOBY A PRAKTICKÉ NÁSTROJE EFEKTÍVNEJ INTERAKCIE ÚČASTNÍKOV VZDELÁVACIEHO PROCESU

TEXT EVA ŠKORVAGOVÁ, FHV UNIZA FOTO HALYNA HANDZILEVSKA FHV UNIZA

V súčasnosti sa svet stretáva s mnohými konfliktnými situáciami, ktoré majú vážny dopad na každodenný život ľudí a ich vzdelávanie. Vzdelávací proces je neoddeliteľnou súčasťou rozvoja spoločnosti a je nevyhnutné nájsť spôsoby, ako umožniť vzdelávanie aj v prostredí konfliktu. Cieľom on-line konferencie „Dni vedy 2023“ (16. máj 2023), organizovanej Národnou univerzitou Ostroh akadémie bolo vytvoriť priestor pre diskusiu, výmenu nápadov a prezentáciu výskumov a projektov týkajúcich sa metód a praktických nástrojov na efektívnu interakciu účastníkov vzdelávacieho procesu počas konfliktných udalostí. Odborníci a akademici zaoberajúci sa vzdelávacím procesom zdieľali svoje poznatky, skúsenosti, výzvy, inovatívne prístupy a riešenia v oblasti vzdelávania zamerané na podporu vzdelávania v ťažkých a nepriaznivých podmienkach a prezentovali výskumné projekty, inovatívne programy a osvedčené postupy, ktoré pomáhajú zlepšovať a udržiavať vzdelávací proces aj v konfliktných časoch. Na konferencii vystúpili aj prof. h. c. Halyna Handzilevska, PhD. (Národná univerzita Ostroh akadémie, Ukrajina) spolu s Mgr. Olenou Hundarenko, PhD. (Katedra anglického jazyka a literatúry, FHV UNIZA) a prezentovali výsledky svojho výskumu na tému: „Príprava odolných vysokoškolských učiteľov: zdroje a bariéry (ukrajinsko-slovenské skúsenosti)“. Aktívne sa konferencie zúčastnili aj Mgr. PhDr. Eva Škorvagová, PhD. (Katedra pedagogických štúdií, FHV UNIZA) a Mgr. Eva Leláková, PhD. (Katedra anglického jazyka a literatúry, FHV

UNIZA), ktoré zaujali účastníkov prezentáciou na tému „Kognitívno-behaviorálna terapia selektívneho mutizmu alebo Ticho také silné, že ho počuť“. Konferencia „Dni vedy 2023“



bola podnetnou udalosťou, ktorá prispela k hlbšiemu porozumeniu a zdieľaniu informácií o spôsoboch a praktických nástrojoch efektívnej interakcie účastníkov vzdelávacieho procesu počas kritických a konfliktných situácií a udalostí. Účastníci získali nové obohacujúce poznatky, nadviazali užitočné kontakty a vytvorili priestor na budúcu spoluprácu v tejto dôležitej oblasti. Výsledky konferencie môžu slúžiť ako základ pre ďalší výskum, implementáciu a zlepšovanie vzdelávacieho procesu počas konfliktových situácií. Spoločne môžeme pracovať na tom, aby vzdelávanie zostalo prístupné a účinné aj v najťažších časoch, čím pomôžeme budovať lepšiu budúcnosť pre všetkých. ●

FHV UNIZA A OSTROH UNIVERZITA O INFORMAČNEJ A PSYCHOLOGICKEJ BEZPEČNOSTI DETÍ

TEXT EVA ŠKORVAGOVÁ, EVA LELÁKOVÁ, FHV UNIZA
FOTO MONIKA KOTMANOVÁ FHV UNIZA

V rámci osláv Dňa novinárov na Ukrajine zorganizovala 6. júna tohto roka Národná univerzita Ostroh akadémie v Ostrohu v spolupráci s Fakultou humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline (FHV UNIZA) online okrúhly stôl s ústrednou témou diskusie zameranou na „informačnú a psychickú bezpečnosť detí v kontexte infodémie“. Vďaka úvodným slovám Dmytra Ševčuka (doktor filozofie, profesor, prorektor pre vedeckú a pedagogickú činnosť Národnej univerzity Ostroh akadémie, Ukrajina) a doc. PhDr. Slavky Pitoňákovej, PhD., FHV UNIZA, sa konferencia začala v duchu angažovanosti a snahy o ochranu detí v digitálnom svete. Ich výzvy na podporu bezpečnosti a pohody detí položili základy pre ďalšiu diskusiu a odporúčania s cieľom zlepšiť informačnú a psychickú bezpečnosť detí v súčasnosti.

Vystúpenia odborníkov a následná diskusia priniesli dôležité poznatky a odporúčania v oblasti prevencie počítačovej kriminality, kyberšikanovania žiakov v školskom prostredí a organizácie psychologicky bezpečného priestoru na ranných stretnutiach v škole.

Diskutovalo sa aj o potrebe spolupráce medzi školami, rodičmi a orgánmi činnými v trestnom konaní s cieľom chrániť deti pred nebezpečnými situáciami. S témou „Kyberšikanovanie žiakov v školskom prostredí“ vystúpili Mgr. Jana Dzuriová, PhD., a PhDr. Elena Diechová, PhD., z Katedry pedagogic-

kých štúdií FHV UNIZA. Veľký záujem vzbudila aj téma: „Organizácia psychologicky bezpečného priestoru na ranných stretnutiach v škole“, ktorú prezentovali prof. h. c. Halyna Handzilevska, PhD., a Mgr. PhDr. Eva Škorvagová, PhD. Opísali kognitívno-behaviorálne a psychodramatické postupy, ktoré môžu pomôcť deťom vyjadriť svoje emócie a problémy a zároveň získať podporu od pedagogického tímu, školského podporného tímu a spolužiakov.

Účastníci okrúhleho stola „Informačná a psychická bezpečnosť detí v kontexte infodémie“ v závere konštatovali, že je nutné integrovať diskutované témy do vzdelávacieho systému a spolupracovať s novinármi a médiami na zvyšovaní informovanosti verejnosti o problémoch súvisiacich s informačnou a psychickou bezpečnosťou detí. ●



ŠTUDENTSKÁ VEDECKÁ, ODBORNÁ A UMELECKÁ ČINNOSŤ NA FHV UNIZA

TEXT MAREK HAMPL, JAKUB ŠVEC, MARTIN VAVRUŠ, FHV UNIZA

FOTO ARCHÍVY KATEDIER FHV UNIZA

V mesiacoch apríl a máj 2023 sa na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline uskutočnilo fakultné kolo Študentskej vedeckej, odbornej a umeleckej činnosti (ŠVOUČ) organizované v dvoch sekciách výchova k občianstvu a didaktika výchovy k občianstvu a anglický jazyk a literatúra a didaktika anglického jazyka. ŠVOUČ poskytuje priestor na prezentáciu študentských prác a ich tvorivých a výskumných aktivít.



V rámci sekcie „anglický jazyk a literatúra a didaktika anglického jazyka“ (organizovanej Katedrou anglického jazyka a literatúry) bol rokovacím jazykom anglický jazyk a do súťaže boli prihlásené tri študentky Bc. stupňa štúdia a dve študentky Mgr. stupňa štúdia. Tematický záber prihlásených prác odzrkadľoval zameranie štúdia v učiteľskom študijnom programe na bakalárskom stupni štúdia mali všetky prihlásené práce literárny charakter aj s prepojením na druhý aprobačný predmet a v sekcii magisterského štúdia bola jedna prihlásená práca zameraná na didaktiku anglického jazyka, druhá súťažiacia sa venovala literárnej tematike, čo

prispelo k rôznym typovej odlišnosti zamerania jednotlivých prezentácií. Zúčastnené študentky poskytli podnetné náhľady na skúmanú problematiku – bola prediskutovaná napr. aktuálna téma rodinných a medziľudských vzťahov a jej rôzne podoby; v literárnych dielach tiež meniace sa pôsobenie ženy v spoločnosti.

Katedra filozofie pripravila pre študentov priestor na prezentáciu svojich výstupov v rámci sekcie „Výchova k občianstvu a didaktika výchovy k občianstvu“. Celkovo sa do sekcie prihlásilo šesť prác, z toho štyri vypracovali študenti bakalárskeho a dve študentky magisterského stupňa štúdia. Študenti preukázali pri svojich výstupoch vysokú mieru analytického a kritického myslenia, výborné schopnosti pri vyhľadávaní a spracúvaní odborných zdrojov, vrátane zahraničnej proveniencie, kompetenciu vytvárať závery na základe zistení v teoretických i praktických častiach prác i kreovať odporúčania na praktické uplatnenie riešených problémov v praxi. Katedra filozofie, ako aj Katedra anglického jazyka a literatúry, pozývajú svojich študentov na ďalší ročník ŠVOUČ aj v prebiehajúcom akademickom roku 2023/2024. ●



ŠTUDENTI UČITEĽSTVA FHV UNIZA ZÍSKALI OCENENIE „ETWINNING FOR FUTURE TEACHERS“

TEXT MARTA LACKOVÁ, EVA LELÁKOVÁ, FHV UNIZA

FOTO ARCHÍV KAJ FHV UNIZA

V rámci Iniciatívy ITE: Initial Teacher Education určenej pedagogickým fakultám vysokých škôl sa Žilinskej univerzite ako jedinej zo zapojených slovenských univerzít podarilo získať národnú značku „eTwinning for future teachers“. Značka oceňuje pracovné aktivity, ktoré vykonávajú zamestnanci univerzít so svojimi študentmi učiteľských študijných programov. Ocenenie ďalej vyzdvihuje odhodlanie zapojenej univerzity kvalitne pripravovať študentov na ich budúce učiteľské poslanie. Fakulta humanitných vied, v rámci študijného programu učiteľstvo anglického jazyka a literatúry a výchovy k občianstvu, naplnila podmienky kritérií pre oblasť Integrácia do kurikula spolu s implementáciou projektu. Uznatie a blahoželanie patrí Caroline Ann Daněk Kyzek, M.A., PhD., z Katedry anglického jazyka a literatúry, ktorá projekt so študentmi viedla, a samozrejme aj zapojeným študentom.

Na základe dosiahnutých výsledkov bola Žilinská univerzita nominovaná na celkového víťaza Európskej ceny za počia-

točné vzdelávanie učiteľov „The eTwinning Initial Teacher Education Award“ za rok 2023. Európska cena bude vyhlásená počas konferencie pre ITE „eTwinning for Future Teachers: connecting, mentoring, innovating“, ktorá sa uskutoční online v dňoch 29. novembra až 1. decembra 2023. ●





AKADEMICKÉ MAJSTROVSTVÁ ČESKEJ REPUBLIKY V TFA 2023

TEXT MILAN KONÁRIK, FBI UNIZA PETER FALTIN, UKHŠ UNIZA

FOTO PETER FALTIN, UKHŠ UNIZA

Vo štvrtok 12. októbra prebehli Otvorené akademické majstrovstvá Českej republiky v TFA (Toughest Firefighter Alive), čo je súťaž určená pre študentov prezenčného a kombinovaného štúdia vysokých škôl, vyšších odborných škôl a stredných škôl starších ako 18 rokov a pozvaných súťažiacich.

Miesto konania bol areál internátov VŠB-TU Ostrava – Poruba. Súťažilo sa v disciplínach TFA (simulácia zásahovej činnosti hasiča v zásahovom odeve za použitia autonómneho dýchacieho prístroja ako záťaž).

Súťaže sa zúčastnilo 10 študentov (4 ženy a 6 mužů) z Univerzitného klubu hasičského športu (UKHŠ UNIZA), ktorí sú zároveň študentmi Fakulty bezpečnostného inžinierstva – Katedry požiarneho inžinierstva.

Jakub Kučera sa umiestnil v kategórii muži – jednotlivci na peknom štvrtom mieste s časom 4:26,27.

Štafeta mužov v zložení: Jakub Kučera, Erik Koch, Gregor Kellner a Peter Faltin sa umiestnila na pódiovom treťom mieste s časom 5:11,26. ●

Jednotlivé disciplíny boli rozdelené na 4 etapy:

1. etapa – zapojiť dve požiarne hadice B k prenosnej striekačke PS 12 a spolu s prúdniciami roztiahnuť útočné vedenie a následne stočiť dve hadice B.

2. etapa – 60 úderov palicou v Hammer boxe (ženy 30x); prenesenie 20 kg závažia cez tunel; ťahanie figuríny (80 kg) na vzdialenosť 20 m (ženy 10 m); prekonanie bariéry.

3. etapa – postaviť 2 ks nastavovacieho rebríka k lešeniu, vyliezť na lešenie a následne vytiahnuť 2 hadice B pomocou lana (ženy 1 hadica B); zapojiť prúdnice do plávajúceho čerpadla.

4. etapa – beh na 12 poschodie výškovej budovy.

Etapy 1, 3 a 4 za použitia autonómneho dýchacieho prístroja.





ŽILINČANIA TESNE STRIEBORNÍ NA FINÁLE UNIVERZÍT 2023 VO FLORBALE

TEXT LUDMILA MALACHOVÁ, ÚTV UNIZA FOTO ARCHÍV ÚTV UNIZA

V dňoch 22. 23. 11. sa v športovej hale na Rosinskej ceste v Žiline uskutočnilo významné univerzitné podujatie s názvom Finále univerzít SR 2023 vo florbale. Jeho organizátormi boli Ústav telesnej výchovy Žilinskej univerzity a športový klub AC UNIZA.

Podujatia sa zúčastnili štyri najlepšie univerzity jednotlivých regiónov, a to Žilinská univerzita v Žiline (UNIZA), Univerzita Komenského Bratislava (UK Bratislava), Technická univerzita Košice (TU Košice) a Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (SPU Nitra).



Vítazom Finále univerzít SR 2023 vo florbale sa stal tím Univerzity Komenského Bratislava. Florbalisti Žilinskej univerzity v Žiline obsadili po samostatných nájazdoch konečné 2. miesto.



Výsledky zápasov:

UNIZA – SPU Nitra 21 : 1
UK Bratislava – TU Košice 10 : 4
TU Košice – SPU Nitra 10 : 9
UNIZA – UK Bratislava 6 : 7 p. s. n.
SPU Nitra – UK Bratislava 13 : 18
UNIZA – TU Košice 10 : 8

Konečné poradie:

1. miesto: UK Bratislava, 8 bodov
2. miesto: UNIZA, 7 bodov
3. miesto: TU Košice, 3 body
4. miesto: SPU Nitra

Tím UNIZA reprezentovali: Šuška Jakub, Strážovec – Šuška Ján, Šútor, Suroviak, Cvacho – Mirt, Vrábek, Matejička, Kuhajda, Drígel, Koleják, Pieružek, Kalafut, Mäsiar. ●



PÄŤ STOVIEK PRETEKÁROV NA BEHU 17. NOVEMBRA 2023

TEXT LUDMILA MALACHOVÁ, ÚTV UNIZA FOTO ARCHÍV ÚTV UNIZA

Neoddeliteľnou súčasťou seriálu každoročných Univerzitných športových dní UNIZA je skutočne masové bežecké podujatie, ktoré nesie názov Beh 17. novembra. Radí sa medzi najstaršie bežecké podujatia na Slovensku a my konštatujeme, že počet pretekárov každým rokom stúpa. Táto skutočnosť nás veľmi teší, no zároveň aj zaväzuje k svedomitej, zodpovednej príprave aj samotnej organizácii.

Sychravé jesenné počasie privítalo v druhý novembrový piatok účastníkov v poradí už 57. ročníka Behu 17. novembra. O jeho organizáciu sa postarali predovšetkým ÚTV UNIZA a AC UNIZA. Na štart tohto ročníka sa postavilo spolu parádnych 496 pretekárov v 11 kategóriách. Trate pre všetky vekové kategórie mládeže i dospelých boli situované, tak ako v predchádzajúcich ročníkoch, v teréne Veľkého Dielu. Svojou náročnosťou dôkladne preverili vytrvalosť a vôľové vlastnosti všetkých účastníkov. Úvod patril už tradične mládeži z celého Žilinského kraja, ktorá tvorila väčšinu štartového poľa. V silnej konkurencii bežcov sa nestratili ani zamestnanci SĽ UNIZA: Miroslav Neslušan (vítaz kategórie muži 41+), Richard Joch (5. miesto M20–40), Miroslav Cedzo (6. miesto M20–40).

Finančne podujatie podporilo mesto Žilina. Naše poďakovanie patrí aj pracovníkom Oddelenia správy a údržby budov UNIZA, ktorí nám každoročne ochotne pomáhajú s prípravou trate.

Vítazom blahoželáme a prajeme im veľa ďalších športových úspechov. Kompletne výsledky nájdete na <http://sportting.sk> a <http://utv.uniza.sk>. ●



25.
Reprezentačný

ples

UNIZA

9. FEBRUÁR 2024 o 19:00

NOVÁ MENZA, VEĽKÝ DIEL



~ ADVENTURE STRINGS

~ VERTIGO

~ TOP DANCE

~ JOYBOX

~ ONDŘEJ G. BRZOBOHATÝ

~ SIMONA SIMANOVÁ

~ Cena vstupenky: 75 €

~ Rezervácia vstupeniek bude možná 7. 12. – 22. 12. 2023

~ Kúpa vstupeniek bude možná 8. 1. – 31. 1. 2024
(rektorát č. d. 315 / taranova@uniza.sk alebo 041/513 5131)

Dress code: Black tie